نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

۱

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و ثنا د هغه خدای ته چه انسان ی په ژبه او بیان لوړ کا او تمیز ی ورکا له نورو حیوانانو په نطق؛ او وی لیږه او خپل کلام پاک ی نازل کا په افصح فصیح بیان سره چه هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او سپاس دی هغه خاوند لره چه بلیده د نسته بل خاوند او نه بل بدل د دو گریو ثبنت دی دی چه انسانان پخوب و نبرو یالی او د هر ی بلیغ وینا ملهم دی درود نا محدود دی په هغه پیغمبر وی علیه الصلوات والسلام چه موږ ته ی را ښوله سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر د کائناتو تر ده جار شم

دی دی ناموس د مخلوقاتو تر ده جار شم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو چه پر اسمان د هدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيړ ستوري دی او د پيغمبر د ګوتمی خلاف عمی کړ دوی نواي د دين
سپه سالار به له موږ ه ورکړ دواي او د رحمت ور به نسکور.

بيت

د بېړی د اسمان ستوری ـــــــ ځي رڼا ی نور په لوری
ستپيدو موږ ته ی کړه رو بناند ـــــــ ذوي د وي خوږ پيچاند

بخاص کړه د خدای رحمتونه دوی نازل په شلورو يارانو د نبی په غوړ ه ملګر يو او ده په ټولسيو او خاندان اما بعد په دی پوهيږي چه دنيا وانسه خوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دی چه خالق تعالی د ~~خوره خاصه~~ آدم په سر نسکور کړ او پيهره زمانه کی خدای تعالی په انسانانو کی عزت د شاعران او د دنيا خاوندان پيدا کړل چه الشعراء تلاميذ الرحمن د ګلو سوا او د دوی دنيا وی په کلند داسی خوږې دی چه انسان زړه انشراح په موی او د خوږو وږمو هم وی زه چه محمد هوتک يم او په اصل پښتون په قندهار کښې او سيم له پيره ده چه په ويلو د داسی دنيا وبخت يم او د دښمنی او وريځې می هم د غدکاری دا د پيرو قتوند تير سول چه ماغوښتل چه زه دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره وکابنم او د دوی احوال سره راټول کاندم مګر زمانی ماته فراغ نه
را کاوه او دا هیله مې په زړه کې وه چه سوه څکه چه پر قندهار د ظلم او د جفا تورتم پروت
وه او هیڅ آرام نه درلود او نه فراغ ګاهی به مغولو چپاو نه کړل او ګاهی به د ګرګین
د ستم سوران وه اوس په حق تعالی موږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوه
زړونه زموږ او زموږ ملک حاجی میرخان علیه الرحمة دوی له قندهاره یاسته
او پښتانه ئی د دوی له جوره آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله انده وه او قلم مې ژړوا
هغه وقت په زمانه اراده ئی خبر سون موږ د پښتنو د سترګو تور امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کې دی دی لوی ملک
د حاجی میر غښتلی زوی ګرځنت — خالقه تل دوی ځلان داعمی

نوی زه وغوښتم خیل د دربار ته او ماته ئی تشویق وکا او الطافی ښکاره کا
چه دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره راټول کاندم حله
چه زموږ پادشاه او د نبالم خیلو دریه سرشا د حسین خلد الله ملکه و سلطنته
پخپله هم د ښې وینا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چه ژر ژر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمی سی او د پښتنو د شاعرانو احوال بتول کړسی سنکاره دوی په مالد
د دیرو شاعرانو د پښتنو احوال ندرا بتول کړی دی او هغه وقتونه
زیدم له وګړیو تخرمی د دیر سنه حالوند او رښدلی دی او اوس هغه متوا
للل الله په غوسښتنی کابزم د دی کتاب نوم دی پټه خزانه ځکه په دل
ن
ر اغلی دی په پټه وادنو سنکاره خالق تعالی دی لمتوله مسلمان
د موبږ د پادشاه سیوری دی تل وی او دایم په دغه کتاب په ما
او وځ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و سنه ۱۱۴۱ هجری
دروخزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو په چې
دوهمه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو په اوس ژوندی دی
په بیان لبئی د هغو ار تیتو او نبځو په دوه پښتنو نه ....ند باند

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو په پخوا تیر سوی او موبږ ته د دوی وینا دی سنکاره
المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولد شوی و او د تولد پلار بابا غلجي و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر ګڼل کیدی د پښتنو

بوتک په التغر کی زیږیدلی و په سنه هجری ۶۶۱ سنه کی او هغه وقت چه لوی سو

نو ئې کار د خدای عبادت او په التغر او سوری کښی د قوم سردار او بادار و نقل دی

چه په هغه وقت کی به بر خل مغولو دا رغنه او یرغامه و لوټ کاوه التغر او اولان او کلا

یې تالا کول بابا هوتک خپل قوم نه را ټول کړل او د سره غر سرو دی پر مغولو شخړه بوتله

دی جګړه کی مغول تالا سول او د پښتنو ګډ یو ډیر و شړل مانه خپل پلار دا و د نخان

داسی نقل وکا چه سور غر په دغه روح د مغولو په وینو داسی لجند سو چه بلو شو

د لمر به بر ینبا ملده کا په دی شخړه کښی پښتانه لږ او بې خواکه وو په د سرو مغولو

بیتبر راغلل او اخیستلی وکانو یوشو غښتلی د بابا هوتک خپلوان و مړل بابا هوتک

په لوړ [illegible] دا [illegible] ولوله او په غیشو د مغولو تر شا نه شیرل غښتلیو میړو

پچه دا سندره اوریدله په جګړه تو دیدل تر څو چه سور غر ئې د مغلو په وینو ولاړه

او تول ی پینا کړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتونه

پر سور غر بل راته نن اور دی || وګر یه جو ر راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلی کور باندی مغل راغی
غبتلیو تنګ کړی دامووار دی
په پښتنا کی ی بلخلمو دی
آدم رغی غبتلیو راسی
توری تیری غشی تر بلاسی
زلمو په غشیو کړی وارونه
ور وړاندی کړی چپل تترونه
زیاد زلمو وینی بهیږی
میرګی زغلی او تر هیږی
پښتنو هلی پر غزه جنګ دی
مهال د توری دی دننګ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړه
د پښتنا مخکی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
پر تنګ ولاړ دی پښتنا سی
پر کلی کور باندی مغل راغی
د تیرو تورو ګزارونه
پر کلی کور باندی مغل راغی
مخکی او غرونه په سرو کیږی
پر کلی کور باندی مغل راغی
سور غر په وینو د دوی رنګ دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پلیه کړی
پر کلی باندی مغل راغی

نقل دی چه بابا هوتک د مغولو سره ډیر جنګونه وکړل او د ارغنداو پوری خواته ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغې غبتلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غرونو

۳ مغول

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننو تل بابا هوتک په سپین بیری سوځری نه او یا کال وپه سنه ۷۴۰ هجری وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار چه د بابا هوتک

مشر زوی وا و تر هغه پلار وروسته ئی د قوم د مشرتابه بګړی په سر کړله نقل کا. هری چه ملکیار بابا دیر غښتلی او قوتمند سړی و په جنګو کی به د لسو تنو سره به و په هغه سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پخو ویشتو کالو زلمی و هسی وایی چه ملکیار بابا د سیوری په اتو کی دیر پهلوان را تول کړل او هلتدی کارېز وند و کښل او خپل زلمی ئی په کښتو کرنو و کمارل مغول چه په دغو وداینو غوږ ښ سول پر سیوری ئی یرغل و کا او د ملکیار بابا سره دیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو مین ورانی سوی او ځنی ولاړل مړه ئی او دیر وب ته ځنی هیم و خاته وانړی خو اته هلتدی خپل زلمی سره یو تول او بیر راغلل مغول ئی وشړل او سیوری ئی بیا ودان کړی هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹ هجری کی په پسرلی اتر ناب دیر ډک سو په سختو نیز وا و په یوه میاشت کی چه نو مونږ و خور را د کړ غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک څنډ وته راغی هسی سندره ئی ووېلی

سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیږی ترنک بهیږی غاړی ترغاړی زما زړګی خو خپل لالی غواړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ړوند ه ړوند ه + د ترنګ ړوند ه + خاوند د ې وه + چه د ړکې موجې + زما خیال ړوند ه

که پېژندې پېژندې + پېژند بېلتون دې + زړه پېژندونکی + په وېرږ ړلی + په غم ژبون دې

که اوږدې اوږدې + په زړه مې اوږدې + دا اوسېږي ګا + د ویر پېژندونه + بل د ویر په زور دې

خمخنه یو سه + سپینې سپوږمۍ + ورته ووایه + چه ترنګ تال کړم + ستا له خوله نکیه

که خرو خرو + او بو سوان کړي + بل ملګیار دې + پانه لیار دې + سوب ی جانان ګیار د

نقل کا چه ملګیار بابا دا سندرې وویلې د خاوند په قدرت ترنګ یو او بند لرګی ماوې او دلته درود

دیوی څنډې او بلې څنډې په نلو او غږ د ... سو په ترنګ یو پل جوړ سو میار بابا هم

پرې دې پل تېر سو او خپل مقصد ته واصل سو   نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره تو خې کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا ولید چه غشی تیره کا ملید ... بنته

وکا چه تر بوره دا څکه ... د معقولو په جګړه کې ستا ملا تړم ملیا بابا دعا کړه ورته

چه تر بوره تل سو ... او ... چه هر وقت به نور بابا په جګړه کې بری موند او ماته ئې د هیچا

په یاد نه ده   هسې نقل کا چه یوه ورځ د معقولو تا ... پر سیوري راغی او هغه وقت

د ملګیار بابا په کلا کې شوک ... پیر ته له ... نور بابا چه خبر سو ... ځان هغه کوټ

ته ورساوه او په یوه تن ئې مغوله شړل او ډېرې مړه کړل دا قول د ملیار بابا دعا برکت و

ــــ۱

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خرښبون سړبني رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسي د عبدالرشید ... و خاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکی لا رخصت سوا و د خپلو اولاد و سره
راغئ که کسي ځ غوري مرغن ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او شمانځ او په کال کی به یو وار تلی د خپل تره بیټني نیکه لید ته به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خرښبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټني نیکه زوی ځو لوی سو
او هغه وخت چه خرښبون د کسي له غره غندان ته راتلی نو اسماعیل بابا به ده پسی د بیر
و ژړل سبی وایی چه یو وقت خرښبون بابا او اسماعیل د سربن او بیټني نیکه په مخ کښی
ناست وو دوی کور و د کسي په غره نو خرښبون د پلار او تره لخوا په تنگ او رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه د اسی زاری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسي غره ځي + ځي خرښبو ندی
که ورو ره وروره + خرښبون ورو ره + ته چه بلیتون کړی + زما وییر ته گوره
چه ځي مرغن ته + توره کرغئ ته + همزولی یا ته + ځه ځه برغئ ته
د خدای د پاره + خرښبون یاره + چه بیر مو نکړی + زموږ کهول واره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه می ریږی + یار می بیلیږی + بیاتون ی اوردی + ځان په سو ځیږی

نقل کا چه اسماعیل بابا خرښبون بابا ته سی عبرګون وکاوه

څلوریځ دخرښبون بابا

بیلتانه نار می وسوځ په کور باندی | زه یو هیڅم په به شوی لمبیښ په ورباندی

له خپلوانو به بیلیږم په سر وسترګو | دواړه سترګی می په وینو دی شړ باندی

اسماعیل ستانا رومی زړګی مړی کی | بیلتانه خرښبون بیا له تا پردی کی

نه هیریږی که می بیا نه ستا یادی کی | په چیرو دوېر به پری سی زړه مراندی

ځه ځه په ارمید دیون می دی ځی کله ته | دیانه شوری به اچوم و ترځ ته

ستاسی یاد بی وی لېس زړه وسځ ته | که دا مخکه غږوند تول اشی لاندی باندی

نقل کا چه خرښبون بابا ولاړ په مرغه کی میشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجری

و سنه ۴۱۱ وروسته ی زامن هم په غوره مرغه کی او سیدله او د کاسی اولاد بیا ر تر

ولاړه د کسی غره او پښین په لتو کی میشته سول او د کند او زمند اولادونه ځباره

سول او ولاړل د ننګرهار او خیبر او پیښور لتی ی و نیولی

ذکر د قدوة الواصلین مظهر تجلیات الهی شیخ متی خلیل غوریاخیل سرښنی علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شیخ متی د شیخ عباس نږوی و چه عباس د عمر او عمر د خلیل زوی و خلیل
د غور یا غور یاد کند ابن محمد بن بنون زوی و چه حضرت سربني قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و مانه داسې نقل و کا چه د خرښبون علیه الرحمه مرګ په سرغنه کې و
او اولادې هم په ارغسان او سرغنه او پښین کې سره خپاره سول ځینې ور له ولد
بزوب او کوږک غږ وته او امران او حسن د شیخ متي ورونه په سخه غږه او سیدال
په وروسته د مشر وروړ په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا وبې بي خالا دده ی
څوک په پښین کې و چه هوری ی زیارت دی یو بل و روری و په ګرمام کې شیخ دی
نقل کا چه شیخ متي قدس الله سره په کال هجري ۶۲۲ کښې زیږیدلی وا و په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک له سرده په غاړه وفات سو او په سخه غونډی لوی شیخ دی چه
کلات بانده سی نقل کا چه په سخه غونډی شیخ او به نوی او ډیلی ډلی پښتانه او اولاده
چه په دوی دده زیارت ته تلل د ترنک له دوده په ی او به ورسره و پیلی یو ورځ
شیخ محمد زیرکه د ده مشر زوی دده په زیارت کې د ته دیر تږی و که ی نقل د متي بابا
له قبره سره نږدې ی او به را د غور څیدی او هلته بها نده چینه پیدا سوه دا او به تر
اوس هم بهیږي او زایرین علاچه ښې نقل کا چه شیخ متي با بالوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پر خاوند مین سړی و ده اولاد و لا پل او په پیښور او بډبنی کې هیشته سول او هلته له دوی ځخه لوی لوی ستانه راوتلی شینه زه هم د شیخ امران ځخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد و په عنفوان کې ی یو کتاب و کښلی چه لنزم ی و د خدای بینه په دغه کتاب کې متی بابا خپل شعرونه هم و کښل او داسې مناجاتونه ی وویل چه د هر د و نه ی ویلی کول دغه یو شعر بالخیله پلار او مریدلی و چه نقل ی کاندم

شعر

پر لویو غرو هم په دښتو کی | په لوی سهار په نیمو شپو کی
په غاړه بوغ او په شپیلکو کی | یاد و یر ژړلو په شپیلو کی

هتول ستا د یا د نارې سورې دی

د استا دیني ننداری دی

جنډی زرغون له په بیدیا دی | د بریښنا خواته په خنداد ی
ترنګ چه خړ دی په ژړا دی | دا هتول اغیز دیني ستا دی

هتوله ښکلا دی ستا له لاسه

ای د پاسوالو پاسه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ملا سرو بنا ندی یی پیین دی | یا دسپوږمیه تندی ورین دی
که غږدی ښکلی پر تمین دی | لکه هنداره د سپین دی

ستا د ښکلا د اپلوشند ده
دا یی یو سپکه نندارد ده

دلته لوی غروند زرغونیږی | د شروندو ږمی پکښی چلیږی
بورا وی شا وخواکیږی | سترگی لیدو ته یی هښینږی

لوی خاونده مقتدر ته یی
تل د شری په ښکلا یده یی

خاوند ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
که وریځ که شپه که پیری کال دی | ستا د قدرت کمکی شال دی

ستا د لورو نو یو رنا ده
دلته په جوړه تما شا ده

زړه می دا ستا دمینی کور دی | سوی دعشق په سوځندا ور دی
سرپی و تا ته ستا پر لور دی | بیلدی هیڅ دی ورکړی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو بنا دی
که نه وی دغه نور برباد دی

په غرو کې ستا د عشق شپېلکې دی | د دی نرۍ په عشق سمې دی
که غټ که ووړ که پنډ نري دی | ستا د جمال ترې پرشې دی

چې پر دنیا مې سترګې پرې سوې
ستا د جمال په ننداره سوې

نه هسک نه مځکه وو تور تم وو | تیاره خپره وه ټول عدم وو
نه ابلیس شوی آدم وو | ستا د جمال سوچه پرتم وو

په سو ښکاره ښکلې دنیا سوه
ری خلق
د پنځې پر لوری ی رڼا سوه

نه چې څرګند پر دی دنیا سوم | د ښکلي مخ په تماشا سوم
ستا پر جمال باندې شیدا سوم | لېخپلي ستي راحلا سوم

په ژړا ژړا مې چې بېلتون دی
یمه پردیسي بل مې تون دی
ذی جاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړیو ولې مني ښاري | سوري هي اوري غاړه کي ټالري
څه غواړي څوواړي څه باڼري | خپل قوت او کور و کلی غواړي

چو څنی په بیل سی یمد خواسی
تل ی د بن په لور ژړاسی

نقل کاوه سی چه د شیخ متي علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل د ده پر هر یره پروت و او وګړیو به هغه پار کی به غول او هر چا به ویل نو به ی ژړل هغه وقت چه مغول راغلل هغه کتاب ی واخیست او وروسته نسوه څرګنده چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوری غوری نقل کا منبدة الواصلین شیخ کته متي زی موریا خیل چه خپل کتاب لرغوني پښتانه کی چه دی نقل کا له تاریخ سوری څخه چه به بالشتان ی لیکلی او موندلی و شیخ کته علیه الرحمة هسې وايي چه په تاریخ سوری راوړی چه امیر کروړ د امیر پولاد سوری زوی و چه په کال ۱۳۹ سنه هجری د غور په مندیش کی امیر سو او جهان پهلوان ی باله وايي چه د غور کوټونه او د بالشتان او خیسار او تمران ماڼی ده برکوشک ی تول وینول او د رسالت له نهول ی په خلافت کی ډیر لوملونه وکړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاورو سره جنګیدی نو کروړ باله چه معنی ی ده ټلک او سخت وائی چه امیر کروړ به په دوبی زمین د زړکی واد هستدی مانی درلوده چه کښتې د مندیش پښان واو په دمنه ځای کښې ښکار سکاوه او عشرت یتاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران لړ بیړیو پخوا او بالښتان او بستکی واو دهغه سوړ لنوی له اولاده دی چه د سهاک له پښته و امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابوالعباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړی له او ابو مسلم ئی هم مرستی وتیاریخ سوری محمد ابن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کروړ له د میری سوبی وکړلی نو ی دا بیتونه وویل چه ویارنه ی بولی هغه دادی چه شیخ کټه علیه الرحمته تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویارنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پر دی نړی له ما اتل نشته | په هند و سند و پر تخار او پر کابل نشته
بل په زابل نشته | له ما اتل نشته
غشی د من می ځی برېښنا پر میرځنو باندی | په ژوبله یونم یرغالم پر تښتیدونو باندی
په ماتیدونو باندی | له ما اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی بسکټه نمنځ ویوپای | د آس لسوری محکمه ریږدی غروند کاندم لتای

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم ایوادونه اوجاړه لما اتل نشته

زما د توري تر شپول لاندې دي هرات و جروم
غرج و بامیان و تخار بولي نوم زما په اودوم
زه پېژندویم پروم
لما اتل نشته

په مهو زما نښتي لوني داري دښمن راڅخه
د هیرنوالرو دیر ځغلندوځم تښتي پلن راڅخه
رپي نیزون راڅخه
لما اتل نشته

د ذرنج سوبه مي د توري پېج سوروکړه
پیاداري مي لو یادي د کول د سورولېږه
ستر مي تر بورو کړه
لما اتل نشته

خپلو دګروله لور پیرزوینه لوم
دوی په یادینه سنبه بامم ښادګروزنه لوم
تل يي ودنه لوم
لما اتل نشته

پر لویه غروي ونیا د ومي ند ځغندیو یتال
نړی زماد نوم مي بولي پر دریځ ستایوال
پورځو شپو میاشتو کال
لما اتل نشته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سوري نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د ښې دنیا خاوند و ده به هر کله شعر وئیل ویلال سنه ۱۵۴ هجری د پوشنج پېځنګو لښن مړ سو د ده ورسته ی ځوی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور په محکوم خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوری علیه الرحمة

شیخ کته په کتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی اوسیدی او هلته د سوری خاندان پپادشاهی کی د یر عزتمند و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد علیه الرحمة دیر ښه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی پر غور باندی د امیر محمد سوری رحمة الله علیه سره جګړه وکړه او په آهنګرانو کی ی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنګران په کوټ کی و هغه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری و نیوا و بندی ی بوت غزنی ته نو امیر محمد سوری په خورا زړه ور او عادل او ضابط امیر ؤ له غیرته د بند مړ سو او شیخ اسعد په دوست وو امیر محمد سوری پر مرګ ی د اسی ساندی وویلی په یوه بولله کی چه قصیده په عربی ده

وله فی القصیده

د فلک لیچارو تخه وکړه کوکار
زمولو هر ګل چه خاندی په بهار

هر غټول چه په سیدیا غوریده وکا
ریژوی ی پاڼی کاندی نار پنار

د یر عزتمند د فلک تڅیره شند کا
دیر سروونه کا تښخا ورولاندی زار

دوالګمن لسره ټول پر یاسی مرمی
د بی ورتلو دینی توی کاندی خونخوار

چه لبرمدی زمری ریپی زنګلوکی
لا او کوبدی د دارې تیرو جبار

هم ی عشق سکنی ډال د ژوبلورو
رستمان ځنی څغلا کاندی پیدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکو یرې پېغنبتلیو

پیوه گردښت ئې پر یاسي لبرمه
څه تیرې شه ظلم کاندې ای فلکه
پو یر نژلو لور نکړې پرزړه لړاوړې
هیڅ روغې ئې په زړه نشته ستا له څوره
له تیر یودې او نبي ثاغي له اوریځیو
نبه لاس و اخلې لحوُرَ نبه لورې
نبه زړه و سوځوې په هیچا باندې
نبه وصل کړې یين لیل مینه
ستا له لاس دې پراته ژوبل نگیرو ې کا
کله غوڅې کاندې مړا ندې د زړه کیو
کله تکې و اچوې پر ناڼ ولیو
کله غورځوې و الکمن له الو پلاز دلو
ز موجب ر ذره لوذ دنن یا یو عشي ود لشیت
پر سور لیو باندې ویر پر یووت لیاسه

دا فلک سپړو کا څه کا بې گزار
ئې عشق نه لنډي وي ئې سپار
ستا له لاس نرئ هیڅ گل بلیه خوار
پر نتلیو او سوې د غم ناتار
بیلوي په ژړا ژړ یين لیار
چیپي ژړ ئې پورته ورته ستا له شنار
نبه ملا کړې لبې و زلو له تزار
ای رنانت
نبه پر یوړې له گردښته له ملار
نبه درملي تمپونه د افگار
هر تلو ته تیپي زړه و نه غار ځار
کله تیر باسي وگړي هو بنیار
کله شیرې کړې گریوان دښمنې چار
کله کښینوي پخاور و کې بادار
و د ژړ و بلله په دې عشق هزار
محمد و الکمن چه و لاړې پیل دار

یو وار سوا سیر پلاس د میر شمنو
په سماوي و دان آهنګران و
د محمود د ژو بلو سره پلاس کښیوت
تنګیا لیو لره قید مه ښه ده څکه
سر ښه ي غوره څاوره بلا بیره کا
پدي وير د غور وګړي تور ټمزي سول
ګوره څاڅي رڼي اوښي لږ غزولو
نه ښځه زر غا د غزولو د بېد یا ده
نه څښتول بیا زر غرنزي بلا سنو لو
نه له غرچه بیا راځي کاروان د مېنګو
د پسرلي اوره توږي اوښي تو ښه
دا په څه چه محمود ولاړ له منږ ږه
نه ښکار ښېزي ښځه سور د سور بلېتو
چه به بجلیو په ښکا پکي خندله
ښځه غور به وير ناتار د والمن کښېوست
لاس د مات سه اى فلك چه د وكا

اشقال ي وکړ قبر له بلوار
په تمیکند و پر درست جهان اوځار
چه غزنه ته ي باتلي په تلوار
سه ي والوتله سکه پردي لار
د زمریو بېرکا یو کلدوي څوار
پدي وير رنا تیاره سوله د ښار
د اکرونګي ساندي لي پېښور بار
نده ذرکیو یمسا دي کهسار
نه بامي بیا هسیده کا په کهسار
نرا دروني غور ته بیا جوپي د ښار
مرغلري به نیسان نکړي نثار
په وير مړه ي سر غور لتول سوګوار
نه خلیږي ښځه لمر پر دي دیار
چه به پیغلو کا اتڼ قطار قطار
ښځه غور سو د جاندم غندي سوار
محمد غندي زمري د مريي ښکار

امیتی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرگی فلک ولی لا ولاړی
ای دغور غرونو پر څه سنوی غبار

ځکه ولی پریږدلو پیر لوړی
لاندی باندی سر په ورکړی د اشعار

په زمری غندی والمن ځی لجهان
په ټوک کړی په نړی باندی قرار

ښخ پتا ای ممدوحه دغور لمړوی
په نړی به ندوی ستا د عدل سار

ته پر ننګ دوی ولاړ پننګ ګڼو می سوی
هم په ننګه د په ننګه کا ځان جار

که سوری د ټینګ پیرکاندی دیر مېن ول
۱ هم بو یاری ستا پښنوم ستا په تبار

بجنت کښی د ده ترن زموږ واکمنه
هم پتا دوی د یر لور د غفار

ذکر د ښکارندوی علیه الرحمة په دغور و یوه سه یدی چه شیخ کته متی زړ
رحمة الله علیه کښلی دی پکتاب لرغونی پښتانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه ښکارندوی
پښته دغور و اوکله کله به پنغزند اوبست کی هم اوسیدلی پلاری احمد نومید او
دغور دیر و زړکره کوټوال و ښکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسباکو
بپادشاهی کی محزور او د درناوی څاوند واو هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه
ښکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی واو هسی
وایی چه ښکارندوی پیمانه کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستایی قصیدی لری چه یو للی دی محمد ابن علی وایی چه بسته کښنبا دوره د لوللو غنت کتاب و بیدی او له هغه نځنی دغه یو لله چه د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة فی المدح

پسرلی ښکلونکی بیا کړه سنګارونه — بیای ولونل په غرونو کی لالونه

مځکه شنه د ښونه شنه منی شنی سوی — طیلسان زمردی واغوسته غرونه

د نیسان مشاطی لاس د مجید ودی — مرغلرو باندی و ښکلل ښونه

د غوټو جنډی خاندی وریدی ته — زرغونو ښونو کی ناځی زلمی ځونه

لکه ناوی چه سور ټیک په تندی وکا — هسی وګانل غوټو نو سره لپولونه

مرغلری چه اوری د خزنو لیه — پیچلای سوه راند خپاره د ښتونه

زرغونو مځکو کی ځلی کا لکه ستوریه — چه پر هسک باندی ځلیږی سپین ګلونه

سپینی واوری ویلیده کاندی بهیږی — لکه اوښی د مین په ګرېوانون

هر پلو رڼی والی بهاند خاندی — له خوښید سروهی له سینګرون

هر پلو د ګلو و بزم دی لونلی — تواراغله له ختنه کاروانون

د مسیح په پوم مړو روندون بیا موند — پسرلی مګر مسیح سو په پوکرون

له مړو خاوروی آغلی ګل راویوست — وچ بیدیا او غوندی کړ له جنتون

سری جاجی چه راشت کړ راشنګرو — ګیهځ چونی چه په بڼ وکابو غونه

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بربنا چه بنغ د چو نیو نغوبه یده سی
دزلما تا یې ناغلی دی پر جنب یو
د پو پلو مخ سور کړی پسرلی دی
د هندار و په ټیر غږون سپین د یمنګن دی
پښو ځنګ غور ځنګ لټولی ځګوند باسی
نند چونی پستایه د جنډیو موږ سی
د تښنسب د کهاله ختلی لمر دی
د بنډو اوروی درست ایو اد ور غونکړ
پزابل چه دبری پر نیلی سپور سی
نه یې شوک مخ ته دری د میر ځمنو
د اسلام د دین شهاب د نری لمر دی
هره پلا چه دی پر هند وسند یرغل کا
په پسرلی چه ی تیزون په اټک وکا
نه به د ملی غندی رون ستوری په سک ځلی
نه به داولی ځګرن د سپنیا پلوری

تو اچندی سره پیودی اشلګون
لکه پغلیه غتهی کاندی مکیزون
یو دبل پخاره اچوی لاسون
چه پړاوروباندی ځل وکا لمرون
لکه ښڼ یا یې ښا کاندی سیندون
نند موږ سم د سلطان پښتون
د پسرلی په مود و دان لده رغون
له قصداره تر دیبل ی یو نون
پلا هوری د میرانی ګزارون
نه ی توری ته تهینګبری کلک دالون
نور ستهان ی کړ رنا بیجهادون
رنوی نوره نری په شهابون
غاره غاړه نری سو لللد زیږون
کره شه پور ته سی لعوره دیر میرون
نه به نری شوک د هند چاره بنهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک ځلمي د غور سره راغونډ کا
يو خاوند شهاب الدين دی چه ی وکا
په جوپو جو پو جگړن ی هند ته بيون کا
ښن پسيند باندی تيريږی يرغل کاندی
ځيان سيندی هم لړاره ايلا ي کا
پيهر کال اټک دده بندراغلي کاندی
پښتونخا ښکلي ځلمي چه زغلي هند ته
زرغوني ځتي اغوستي وی دی مزه تو
هر گيهيځ چه لمر څرکيږی له ځا تيږه
کله بريحځوی له غرمه وی کله برملوی
د شهاب جگړن به نه کيني لږ غلو
زمری کله کاږی ځان له يرغلگريو
يا به جنگ کا د بريورنګي پهند کی
يا به وران کا بود تو نون د بمبهو
پرنا ادسی ته ل د دين شهاب

د داو ستوری به چری کا ځلون
په بر لوری هر ايواد ته يرغلون
چه د غور باد ار تيت وکا زغلون
په پرتم ی زمری ريږدی په زنگلون
پر اوږ وو يې د غور بانو بنه ايرون
غوږوی په څنه د خيل باستد سالون
نو آغليه بيغلي کاندی اتهون
بت بيد يا هم پسو للی وی ځانون
څو چه يو نکا د لويديځيه يحنه وون
کله لرمل کله لمر لويده له تر ملون
نه به بيريږدی دا ځلمي ځپل هيرون
څوی نکامات متون و ريږون
يا به بيريږدی هم پدی چار سرون
يا به لسبره کاندی يو بيو ايوادون
نوم د تل وه به د بيځ په ښمزد لون لسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوراندې ستا پېغوره د هند لوی بلا | څو چې نشت کړې له نمرې بود تولون

ستا پېزېر مه د خاوند لوی څښتن دی

سوړ نو ستا بحر سته یونه څو چې یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السرواني البستي رحمة الله علیه

په لرغوني پښتانه کښې هسې حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چې ابو محمد هاشم د هلمند په سروان په سنه ۲۲۳ هجري قدسي زېږیدلی او په بست کې ی لعلما او فصحا تخه لوستنه وکړه او وروسته ور په عراق ی پلو طو دو لیوا شمد تخه سمع وکړه او ابن خلاد چې څرګند و په ابي العینا سره ی په بغداد کښې عمروند تیر کړل او له هغه د عربي بلاغت او اشعار ولوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجري قدسي له عراق بیا راغی دری کال وروسته په بست کې وفات سو نقل کا چې ابو محمد په عربي او فارسي او پښتو شعرونه ویل او هغه وخت چې دده استاد ابن خلاد پېستر کوټ وند سو نو دده بهی خدمت کا او د هغه تخه بدې خواښه شعرونه په ادب کې د عربو اوریدله ابو محمد عربي تخه په پښتو د خپل استاد د ویر شعرونه هم راوړي دي ابن خلاد چې یو ظریف او ادیب سړی و پیوه شعري در هم ستایلي دي او ابو محمد هغه شعر داسي په پښتو راوړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ته هم نه دنیا کاندي چه ي وینه
د خاوند پلاس کښېږد او دریمون

ژبور ور له ورځي دنیاي اروي
ددرهم خاوندان ترې کي پوه دې

که درهم ي ځني ورک سوي تلي
پر نړي کي پخړوي پېښ ندون

که پراي ي سوځي ولولي خلق وايي
د دنیا ده رښتیا ینه له ډشتون

که بي ورلي وروايي رښتیا خبره
نورو وايي دا خو سوځي دي تيرون

سو درهم ښندي هاچا له وي برخه
د درهم د خاوند هرځاي پرتمون

درهم ژبه ده له خوک ژبور بي نه
ده وسله که څوک پکا مني قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو يو کتاب کښلی و چه په هغه کښي د عربي د اشعارو فصاحت او بلاغت بيان کړی وا دوم ي و د ساتو و ټه هد

ذکر د عارف رباني سبحان الله الکين شيخ تيمن رحمة الله عليه زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاوليا چه شيخ المشايخ بستان بړيچ کښلي دي په کال ۹۵۶ سنه هجري قدسي داسي نقل کا چه شيخ تيمن د شيخ کاکړ عليه الرحمة زوی و ځکه چه دی د غوربري تر اته و لاړ او سلته بيشت سو لو خلق ي او لاد اوس پکا کرد کښي

منشري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیري خو یه اصل دوی دکاکړ اولاد دی ادیتمن رحمة الله علیه ئی امداد عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لا ژوندی و تیمن لغوره راغی او په ډوب کښی د کاکړ بابا پیدندی وکړه بیا وروپسی او په کجران کښی و او سید او د علاء الدین حسین شام پرمانه کښی وفات سو دتیمن بابا دغه شعرونه زما پیر رنه بستان الاولیاء تحفه نقل کول او ماله ده تحفه وا رسیدل

شعر

گیهئ رنا دلبر خپره سوه زما پر کور د وېرنا ره سوه

د بلیتون ورځ توره تیاره سوه

زړه سونا څا په چه بیلتون راغی

زړه می لړی ویرنی شین دی پښی ژړا زړه تحفه ناورین دی

زړه عوت له اوبنو می سادین دی

پښول نولیږم چه تا خون راغی

نه به بیایم نه به بیا راسی نه به تیاره شپه زما رنا سی

نه به شپهي راته پیخلاسی

بیلیږی پیر ی او س دیونئ غی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څښتن پارېدی هیرې نه کړې   آغلیه مخ چه پېدا نه کړې

اور بل دی پرې ینبودی وانه کړې

پر ما د بل اور کړه وون دا غی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز

زما پلار علیه الرحمة لقد ما څخه روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ وپه سپوراوک ی کورو ده پلار محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی وو او د سپوراوک راغی بلمند پر غاړه په یوه کوډله کښې اوسیدی او د خالق په عبادت به ... و نقل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض و موند د په ځوانی ورابه هندوستان ته او هلته په بنګال پیښاور ګرځیدی او آثار د قدرت به ی تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان کتاب د بستان الاولیاء ولیکښی او زما پلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په سپوراوک کښې د حسن خان بړیڅ په کور کښې لیدلی و چه په دی کتاب کښې شیخ بستان علیه الرحمة د ډیرو پېښورو اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی وو او ډیر د اشعاری هم را نقل کړی و لسو رو شاعرانو او ځینو شعرو څخه د هغه شعر ما څخه پلار له خولی واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر که پر ما — راسه ګذر که پر ما

دېنې او دردې زمانې ګې ورېت په انګار کېنا — بنې تارونار کېنا

خود به دې ليږم چې مې زړه پر تا مفتون کېنا — ځانې مې ژبون کېنا

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو ند نظر له پر ما — راسه ګذر له پر ما

وکه نظر زما پر حال چې پروت رنځور يمه تل — بېوېر ناسور يمه تل

زړه مې څاڅي وينې سود يو نو ځپل يمه تل — په اور جلبل يمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر له پر ما — راسه ګذر که پر ما

له درد سوز تل نارې او غلبلې و همه — ګرېوې سوځي و همه

يو آن مې چېرې نه آرام نه ټيکاو نه دېنم — نه راحت کړند چېنم

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو وار نظر له پر ما — راسه ګذر له پر ما

د خوږ روږ سيمه لحال ته دې اې باد آګاه د — يې د بې ډزلو همراه

د خپل غرت پروي بستان ته کړه د مهر ستند — کې له ګنا د ګوا بنش

اوښکې مې څاڅي پر ګرېوان يو ولد نظر له پر ما

راسه ګذر له پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د امیر افغعی شیخ رضی لودی علیه الرحمة پلوه سره به دي چه کامران خان ابن
سدو خان پښتو صفاکښی په ۱۰۳۸ سنه هجري قدسي على صاحبها التحية والصلوة والسلام یو کتاب
وکښی چه کلید کامرانی ئې نوم و بیدی کتاب کامران لکتاب د شیخ احمد ابن سعید اللودي چه په
۶۸۶ سنه هجري ئې کښلی او نوم ئې اعلام اللوذعي في اخبار اللودي دی هسی نقل کا چه شیخ رضی
لودی د شیخ حمید لودی وراره و چه شیخ حمید ملتان پاچا سو نو ئې ځیل وراره پښتنخوا ته ولیږی
چه خوښه خلق د اسلام دین ته راولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی بیخ وکړ نه بیه او هلته
ئې ډیر مخلوق مسلمانان کړل نقل هسی کا نصر د شیخ حمید زوی چه پاچا کښی د ملاحده لداستا نو
سره کښینوست او لاوه ئې شخه ئې د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وګرځیدی
د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئې پر ځای نصر کښینوست
او د الحاد ترویج ئې خوره کړی او قرامطه ئې راوستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د
حنبل ... رضا ته ئې داسی پارکی وکښل او دوی ته ئې ستول

پارکی

دالحاد پلورد ئې تر پیل	ګروه دی زموږ وکوراوه
موږ رونړه به نه یارنه	تا پتور وبتو راد د
لرغون ولی ګرځیدلی	چه دی ګوبنی ای اده

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخه گروه دی اوس آیره کړه — چه پلرو دی رناوه
لودی ستا پناه مه پیک سو — کړه سره څو مو درناوه
لغړ نه موېږ له کهال — لودی نه یې په کاوه
زموږ رغاده ستا له گروه — د ورڅلوی په رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لغړ لودی هسی د شیخ رضی رحمة الله علیه عنه کوت دعا

دالحاد پېتور تورن سوم — زه لرغون خو ملحد نه یم
زما د بنده هسی تورا کړل — که ملحد یم د د بنده یم
له اسلام نه تر پلمه — تورانو څخه په ترلمه یم
گروه می سخه لرغونی دی — اوس هم کروه پلر غونه یم
د اسلام بیر هسک په ظلم — د تورانو ته تیاره یم
د لودی ناوی سنتی یم — د حمید نه لوی گناه له یم
تورانی د بنن څه وایی — زه لگروه په آیره یم
دای تورتاسی دره هوی — زه سوسن ستاسی په تله یم
د د بنو دیناوی مغز ه — زه لودی یمه څوزه یم

عفو الله الماضین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه — پسی نقل کا خواجه نعمت الله هروی نوسنه ی پښتون افغانی کښی چه په دوران د جهانګیر پادشاه ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری په دوران کی ژوندی و پسی وایی چه یو شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری کا شیر شاه خلق وګمارل چه ولاړ سی او د شیخ شراب وویني چه راغلل شیخ پخپل کور ناست و د صراحی او پیاله ورته پرانته وه خوارې ی د پادشاه سړی چه راغی وی ویل ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ وویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . . . په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړ او دغه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بنه شعرونه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعر ی دا دی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله با د رسیم کله می خوار کړی
ته خو قادری په صفتو نو || کله می نور کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی پدی شیو نو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

همیم از

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښی نعمت الله رحمة الله علیه هسی کښلی دی چه ملک بهلول د ملک
کالا زوی و په هندوستان د سلطنت تو اهسکه کړه او د هغه ملک لالودی
طایفی تخت و هغه زمانی دی لودی ټبر سلطنت ما پیهندر کښی ملک بهلول په
سرهند د اسلام خان تر وفات راهسی استقلال وموند او تر جنګو په وروسته د
پر دهلی خطبه او سکه ووبله پانی پت او لاهور او پانسی او حصار او ناګوری
د ملتان تر شنه پوری ونیول او د هندو راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړه
او اته دیرش کاله ی پر هندوستان سلطنت وکا او د پر عادل او عالم پادشاه
پکال ۸۹۴ هجری قدسی وفات سو لله په دا ی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تند د جلالی قصبه کی و او محمد رسول
کلا توان هونک چیچل بیاض کښی هسی کښلی دی چه په هندوستان د برستی پموسم
خلیل خان بیاضی هسی رباعی انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه
په محمد کښی وویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری اوریځ ژاړی له پاسه　　　کوله بوغ تا بیلتون له لاسه
په سغه لونی کو هر بیچول ستا　　　دا هر حیا کا ستا زموږ هواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعی ولنغو بزه په جواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک بزرعون کبرهم په دریږ راسه　　　ګوره اوریځ د داد له پاسه
خول می د عدل به درو روڼ دی　　　جهان بزیب هومی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک په خپل بیاض (۱) کی کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا سو او د اخان خوا مړی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پاشاه سره ی تر مرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوګښی مړ سو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداری کړله او هم ډیر زلمی ی درلود چه لقول شاعران و او په خپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرینه چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری اوریځې ژاړی له پاسه   کوله بوغ کا بلبلون له لاسه
په سفید لونی کوږ ه بیچول ستا   دا مرحبا کا ستا زمونږ هواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعی واورېده په جواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیرم په درکړه راسه   ګوره اوریځې د داد له پاسه
خول می د عدل په دروړون دی   جهان بزیب موی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پچیل بیاض کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۲۲ هجری پیدا سو او دا خان خوارمینی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پاچا سره ی تر مرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوګنښی مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداری کړله او هم ډیر زاهد ی درلود چه لکه شاعران و او جمله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرلید چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډېر ښه دي او ځلځله ناک هم په شعر وايي او قصايد هم دي نقل کا چه خوشحال بيګ د مغولو په بند کښې وو او په دې رنتهبور کوټ بندي وه نو ښانه خټکان ولاړل او د دې مغه به ځاني راويوست اورنګ زيب لښکر پښيمان شو چه دې ځيل وطن ته راورسيد او مغه پادشاه سره ي جنګونه وکړل د خوشحال بيګ ډېر اکوړي خونريزي او مغلته خټکان پراته دي پښتنو خوشحال بيګ عالم او شاعر تير شو روايت کا چه خوشحال بيګ هدايه په فقه کښې په پښتو را واړوله او ډېر کتابونه ي وکښل او په کال سنه ۱۱۰۰ هجري وفات شو محمد رسول هو ته پخپل بياض د خان علیين مکان داسي شروع کښلي دي چه زه ي هم په دې کتاب نقل کانډم

غزل

پکاته کاته مې سترګې په خانه شي
چه خبر دي د راتلو را باندي شي

ته خو او س لمانده ولاړ ي مرور شوي
د اځاياري وهم ګندن پېږدي شي

چه ديدن د محبوب وکړمه تازه شم
لکه بوټ چه باران سره او به شي

کوره تا را باندي کومي کوډي وکړي
که په ليبنو در ځني درو ممه زړګي ښه شي

پهار مان د مغه وخت يم دريغ دريغ
که د زړني سيب کي بيا د ما پچولډ شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاږی | لکه روح چه له وجوده پواته شی
بخته بوبزه مدد بیاراسره وکړه | چه پیغمبر کښ می بیا تللی یار اوده شی

د خوشحال سلام پوارو خویارانو
گندی بیامی پلید و سړی بوه بندشی

وله ایضاً

که مسجد کوهی کندیر | وار یودی نشته غیر
یومی بیا بونډ پهر ډوکښ | چه می وکړ د زړه سیر
بخدای پسیر گرزم | چه تر سر سیدی طیر

خوشحال یو دینی خوشحال لدی
ورند ورےدی غیر و زیر

ومن رباعیاته رحمه الله

چه مړ مناف دی یا تر سنده وی | یاری له دوه وه سړانده وی
د بدیو بیر دی په ننگه بلاته | بتر تر دانه شکم نبده وی

وله ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیار ښمېله په ورمونو زیاته کا ورمونده وایم که څوک مخ ژړانده کا

محتاج د نورو نورو نعمتو شي سړی په خپله کتهوه ماته کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښي کښلي دي چه زرغون خان د نورزاد

نورزي واو پکال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولایت هرات ته راوله سخه ځای د عراق

او خراسان سفر وکا او د اوزبکو جنګونو کی زرغون ښکاره ډېره ښه مړانه او غیرت

په شیباني خان سیستان ته ورسیدا نو زرغون خان له ده سره جنګونه وکړه

چه د اوزبکو لښکر ډېر و مړه ل دوست محمد کاکړ هسی نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجري

زه ولاړم هرات ته په لجهان کښي مې د ملا ایوب تیمني څخه د زرغون خان د

غزلو او شعرو دیوان ولید چه اوراق ئې و پیشمیر دري سوه هم د دوست محمد کا

روایت دی چه زرغون خان ډیر ضعیف سو او په ۹۲۱ سنه هجري په دیر اوت

کښي وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښي د الاندی دوه ځ چه

مثنوی د ساقي نامي دی د ده له دیوان د اشعارو نقل کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقي پاڅه پياله راکړه — مرور يار مي پخلا کړه

او به تويي په لښو کړه — اور مي مړ په دې اوبو کړه

ليسه لي سو غنچه گل کا — زلفې تاوې د سنبل کا

بلبلان شور و فغان کا — کړيدن په گلستان کا

زاهد وزي صوحو تحفه — شراب پيرې ميخانې تحفه

هر سړي په ميوست دی — دي بهار کې گلپرست دی

پراغو کښې سرې غنچې دي — د عشق لو تند اړک دی

جهان ټول سور او زرغون شو — وېچ راغه ښکلي گلگون شو

سرې ټول شور و شغب کا — يارانې کاندې طلب ه

بهار وقت د يارانې دی — بند موسم د پيمانې دی

لو ساقي پاڅه بهار دی — نن څوندون سبا رفتار دی

دنيا پاتې مو به نه شوند — تور و خاورو کښې به ليو نه

پيمانه د تدارک کړه — بزم تو د پيالې پک کړه

پ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم شمه آزاد
نابناد زړه می سینه بناد

ساقي یا څه وخت د مل وی
پجوش کی خم د مل وی

وخت د میو د ولیشو وی
د پیالو د ډکیدو دی

سغه څوک اوس د پیچو وی
چه ی جام تش شلوه وی

مستان گرزی پیا غولیبق
مستی کاندی پر غولیبق

لاس پلاس دی یارانی کا
پر پیل نانه ونجری کا

مجنون وصل له لیلا دی
د جمال به تما شا

نه غمجن ستړ نه بلیتون شه
نه هجو نه فکر خوب شه

تر تا ولړ زمد راسه
ساقي یو کړی مجلا سه

ما ته جام د ریل ولوړا
چه یو تش می ډک نور سا

او می بل د زړه یکور کړه
لبهر جا هر څه ی لو ته

په بل څه نوی الفت وی
ستو له مهر د محبت وی

ستوتل اخلاص وی او صفا وی
تیاره ورکه سی رڼا وی

له زړه کم غش او دغل سی
جهان ستو له گل و مل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی
نو بهار ځکه مرغوب دی

ستا لوري پير زوړ نوی
نو بهار به په څه بند وی

څوند به نه کا رنګ د ګلو
بې مستيو بې له ملو

نه به بزم پشور تود سی
نه نغمې نه به سرود سی

جام به تش د آرزو سی
ورک به ځې او پير زوړ سی

نو ساقي پاڅه بهار دی
بزم تا له اميدوار دی

ياران ناست سترګې ځلو دی
ستا د جام په اميد نږدی

ته هم راسره عنايت کړه
بزم تود د محبت کړه

سر د ملو څخه ډک جام کړه
د يارانو انعام کړه

چه سوړ بزم بيا تود سی
د رنګالو غوږ و سرود سی

د جهان وير و غم بېر کا
يو دم بند به عشرت تير کا

په په څخ کی مو بليو دی
لجهان سبا يون دی

دز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پر رحم لو مړ دوست محمد کاکړ علیه الرحمه د بابر خان زوی و چه د کاکړ بابا د زیارت د پاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی بند و بقه پیکال سنه ۹۲۹ هجری ئی یو کتاب پښتو نظم کړ چه نوم ئی دی غرغښت نامه دا کتاب چه ما ولیدی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم حکایات دی او لرشتینو خلقوی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار په لوبرکتبی ځینډ لی و او زموږ کهول کښ مو کو چنیوا د زدهیو په سبق لوست دوست محمد علیه الرحمه چیل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشجر کښلی و چه نوم ئی و تذکرهٔ غرغښت هغه وخت چه بابر خان وفات سو او زه پیرکور ندوم هغه کتاب ورک سوی و او بیا ضایع کړی زه چه راغلم د خپل پلار په ماتم سی ویر جن سوم لکه چه کتاب ورک و ما خو د هغه کتاب خبری ادریدلی او په واروواره ویلی وی او هم می یو ځه لاهغو تحفه پیاده وی نو ما پر خدای تو کل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای تعالی جل شانه دی زما پلار سعی مشکور کا هسی وایی کښو نکی د دی کتاب عفی الله عنه چه ما د غرغښت نامی تحفه د غه حکایت رانقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت د غرغښت نامی

له نیکانو روایت دی — هسی تولګه حکایت دی
نور محمد کاکړ راوی دی — چه ئی فیض تل جاری دی
د نیکو نو له خولی وایی — چه عنبت ئی راته ښایي
چه کاکړ یو نیکه زاهد و — لوی څښتن له تل عابد و
تل تر تله سي عبادت کا — پر دی لیاری ریاضت کا
شپې ئی رڼې په لمانځه وی — په ژړا و په نادو وی
نه ئی خوب نه ئی خوراک و — عبادت ئی ژوند و زواک و
چه به کښېنوست په لمانځه — یا به کښېنوست په ستاینه
ورځ ئی تېره په قعده وه — شپه ئی هم یوه سجده وه
تل ئی سیر د لاهوت کا — په یوه ګوله دی قوت کا
غرق به تل په ذکر الله و — هر سبا او هر بیګاه و
یو د شپې دی عبادت کا — پر ګناه ئی ندامت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزګی پښتی سوی له خوبه — په شپو شپوی دوی بستره
هسی خوب ی و لید ګرانه — په غم عشق نښی ښنهانه
وایي ای کاکړ ذوبه — لتا خوښ یمه نیکخویه
ستا قدم زما پر سر دی — ماسوا کښی دی قرار دی
پښه وو سح دده لمانځه — د شپنی عبادت کړه
وی پاته لتا نور دی — شپی اوورځی د پکور دی
څه جهاد کړه پرتا فرض دی — دایم ستا دغاړی قرض دی
یوه ورځ جهاد افضل — تر ملو کلو لمانځه
خوک چه تل لمنځ وروژه کا — په جهاد بدی پورد کا
طری شره ددین همدا دی — بیا خدمت د خلق اعلا دی
لتا پاته دواړه دنیه — ځان خبر کړه ښه له دنیه
توره واخله مجاهد شه — د لوی خدای د دین قاصد شه
د خدای نور پر جهان خور کړه — دا خدمت ی پخان پور کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د بلبشېړ عباوت سي | ځان د خلاص له معیت ی
چه له خوبه ویښ کاګړ سو | د غزا پر خوا نوموړ سو
زغږه خول ی آراسته کړل | د غزا عشقي تېره کړل
هرات خواته په تلوتلو سو | د سلطان غیاث لملو سو
ویکړه هوری جهاد دن | د سلطان مل شو پهلون
څو هوری تر دنیا تیر سو | د غازیانو پیتول شمیر سو
چه ی هلقد هم وفات سو | نیغ پېخاور و د هرات سو

میره هسی ژوندون کاندی

مری د خدای په رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبدالرحمان علیه الرحمه   محمد رسول هوتک علیه الرحمه

مجمل بیاض کښ هسی کښلی دی چه عبدالرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښوری
ژوندون کا پلار ی عبدالستار نومیدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبدالرحمان
بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزی څخه ی لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له معنه تحڅه ی فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهاټ ته هلته ی هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم سو په ځوانی ی دنیا پریښوله او اکثر به په غرو گرزیدی
او کله به ولاړ د هنده ستان پر خوا او د خدای عبادت به ی کاوه دنیا به کا روبه نه
مشغول کیدی عبدالرحمان بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او ډیر شعرونه ی د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښی ویل او په پښتو کښی به رحمان بابا مشهور سو په ۱۱۱۸ سنه هجری
وفات سو خلق ی تر اوس د پیښور په حصیره کښی زیارتونه کا او دده شعرونه لولی
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان سته او ډیر ډیر پیدا کیږی هسی وایی فقیر محمد
هوتک غفرالله ذنوبه په عهد ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان دا ستول او
له پیښوری د عبدالرحمان بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښی علما او زاهدو و کتل او اوس ډیر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمان بابا
شعرونه ډیر لولی او خوشیږی او عام خلق فالونه پر گوری حتی په ښځو کښی هم دا
کتاب ډیر وایی او خدای تعالی دده په دنیا کښی هسی برکت ایښی دی چه د هر خوږ حسن
زړه دارو به کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسی نقل کا چه په
قندهار کښی د رافضی گرگین خان جور و ستم تر حده تیری و کا او خلق د خدای هسی ځنی

چه داب سول چه سپرګ خو بښ سول نو دوی په کوکران کښې مغفور رحماني برګزيده صمداني
حاجي مير خان هونګ سنبالم خپل ته ولاړل او له هغه ی چاره د کار طلب کړل او لټولو
او ويل هر دول چه دی وديې هغو کړی هغه مغفور ريوه دروح ترما بنامه له لويه پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسی ی تړون وکا چه ظالمان مره کړی او خانانو نه
له جوره ظلمه وژغوری په پای کښې حاجي مير خان عليه الرحمه وويل راسی چه عبد الرحمان
بابا قدس سره هم ويو پښتو چه د ده ديوان ی خوص کاسی شورونه و بيت

زه مکتوب غندی په پټه خوله ګويا يم | خاموشي ځاټيري کا تر غوغا ځا
کښت د عشق په تو ده زمکه امان چرګ | سمندر بو به چه زيست کا په اور ځا

دغه بيتونه ی ولوستل هغه مغفور حاجي اولس ته وويل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس دستی خاموشي بهتر ده لکوله به په پټه خوله داکو ښښ کړو چه ظالمان
رسی چه مناسب وقت راسی نو به زه پرتاسی ښغ وکړم هغه وقت بايد ټول تيار ريو
وظالمان له وطن و باسو نقل کا چه يوه مياشت وروسته جنت مکان حاجي مير خان
د اولس ميران او خانان را وبلل او په دما ښجدی جرګه وکړه له او لټولو په قرآن قسم
وکا چه دګر ګين خان ظالم له جوره ځانو نه خلاص کړی پر دی وقت بيا حاجي

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور لہ رحمان بابا تخ دا بیتونه ولو ستل   بیت

په اسمان یی ځي بیت کړی پسیماب و | خدای وما وته ښکاره کړی بغدمرمر
چه رقیب راته ترلی په زنځیر و | نچل حبیب را باندی پرانست هغه بد
په وصال یی منت بار اوس رحمان | په صدقت کښی د خلی نشته دلوبیا

نقل کا چه د خدای په قدرت د غه ورځ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجی میرمرحوم
دا بیت ولوست بغدر کړی لږ ښکاره سو اوریځ ی لږ ځی بسته سوه خلقو هم د غه
په الهی مدد وکا نه او بیا لوجنت مکان حاجی میرخان خاتمه ده ویل دا دی د
خدای تعالی مهر او لطف هم ز موږ ملګری دی اوس لو وقت دی چه توری نه تیره
وکا ب وا و ځا نو نه له د بنجمن وژغور و بغدو چه په ۲۹ د ذیقعدة الحرام ۱۱۱۹
هجری اوس قتول سول او د جنت مکان حاجی میر په مرد په قندهار ورنو تل او
د بنجمنا ن ی قتول مړه کړل اوس په لو کاتب الحروف عفو الله لو به د عبدالرحمان
بابا شعرو ن را نقل کا

غزل

زه دا هسی دیوانه د مجنون چا کړم | له رواج له رسوم بیرون چا کړم

نه وینم چه د اجاړی پیما ترک شه | لیونی د خپل شاه په افسون بیالرم

لو می سترګی کوم بانه لو مد غمزه د | دوب هید ننډی یخالی یوون بیالرم

توان توفیق نو د غنتو راتحمل ندو | په غنتو د روستر ګو مفتون بیالرم

رحمان هیڅ لیځیلد شانه خبر نوم

په داسی نه زبون او محزون بیالرم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه — سبی وایی کاتب د دی کتاب محمد چه
ملا الله یار الوزی په تحفة صالح کښی کښلی دی چه شیخ محمد صالح په قوم الوزی و په
حلقه کښی او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کی پند سه‌بیان تیر او ده او د حلق سه
ارشادی کا نقل دی چه شاه بیګ خان د قندهار صوبدار شیخ محمد صالح د غوښت
چه کابل ته ورا سی او هلته حلقه د فیض وکړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت
وکا شیخ محمد صالح ورته وکښل چه ما الدطح د عزت نشته او په دنیا پیسی نه نغوارم
زما داسی مقصد دی چه دنیا ماته راسی نه چه زه ورا سم دنیا پسی کډ زما عزت
خواری ما پرینه ده او په دنیا پسی حی مه مسافر کوه چه د غه خط ور سید
شاه بیګ خان ډیر ووېل زما هم ستا عزت مقصود و نه د بل غرض سبی وایی محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د خپل شیخ پیتامه دکښتی کتاب په محمد صالح ی نوم د پښتو کتاب کښی د خپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبری وکښلی او دده داشعاری پکښی ضبط کړل چه له هغی نخه دا غزل دی چه شاه بیګ تمدی کښلی

غزل الشیخ محمد صالح

دیلی دینی فیض هر سبا وډم
بیهوده منت بولی دنور چیا ډم

چه اشنای د شپی ناشا په پلاس نښیوت
روښان زړه پکوګل پټ لمر پیما ډم

پر دنیا لدیځ یت پخوا که د دنیا کی
زه د عشق په بازار د عشق سودا ډم

دیلی لیدل د رب په بهانکی
خزانی که ددی مل جهان پشا ډم

کر پیر تحت می د سلیمان پیور کری نمری
عاقبت خاور وته بند عمل پیشوا ډم

بیلا عشق کوشحالی پر ما حرام
زه صالح کړ پیر خوله خوبی پیزه ژړا ډم

غزل و له ایضاً رحمه الله

چه پیزه ی غنتی خرنی سی دیشانو
روغ باسی پدار و د خپلا نو

چه لوزین لرتخه خلاص پیزه رنځوروی
دادزه دارو بوړ نکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی د خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر یا بدی نکاندی عالمه | هېڅ ویل درو ګوهر د ناصحانو
نصیحت زړه غواړی د رډه نسته کوم ځای | زړه می وړی په منګولو خوبرویانو

که صالح غندی د زړه پوهېږو پایی
لو ز دولت پر دنیا نشته طالبانو

ذکر د مقبول رباني علی سرور قدس سره العزیز په تحفه صالحین کښی راوړی
چه شیخ علی سرور شاهو خیل لودی و چه د هندوستان پټهانانو کې دیره واو خاوند د کراماتو
او خوارق و چه خلق به هر کله ځنی لیدل په مخزن افغانی کښی هم نعمت الله هسی راوړی
چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق په وګړو هیدل په تحفه صالحین کی راوړی
چه شیخ بخپلو مریدانو ته هدایت کاوه او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ئی ویل او د تصوف
مشکلات به ئی حل کول یو ورځ یو سوال ځنی وسو چه پیس ترا هر لحظه مرگی رجعتی است
مصطفیٰ فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لری زهو مرگ ورجعت کله دایم او
مستمر دی او که دا مرگ ورجعت دایم او مستمر وی نو بیا تجدد امثالات
متعدد سی او د تناسخیانو عقیده به سی بیا عارف ربانی سی جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذات ماسوا دی لدبلند ذات دا شما ثابت دی او بدلن متحلل دی بنتی وایی اَنتَ اَنتَ لا بِبَدَلِکَ فَاِنَّ مُونَکَ فِی اِلتَّحَلُّلِ وَلَیسَ عِنْدَکَ مِنْهُ خَبَرٌ فَاَنْتَ وَرَاءَ هٰذِهِ الاَشیاء دغه مرگ و رجعت بدنی دی نه ذاتی او بر کله چه تحلل و موند سابقه ذرات ونړی پر ځای د ربری لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او هغه چه مصطفیٰ علیه السلام وویل اَلدُّنیَا سَاعَةٌ رشتیا کوی یه تحققه صانع کبن د عارف ربانی علی سرور لودی اشعار دی په دا غزل کښی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیالدمی نوش کړه ییچا زکی | دحق نور وینم پسترگو دایاز کی
درست وطن راته دریاب شو بی دیدن | دید می منشی مگر خدای می سبب ساز کی
که زه می ښتم هم لګور کرم سر پوری | ناګهان چه می دلبر یوه آواز کی
دمی سر غوتھ د رقیب بیتیره تیغ سی | هم به ځم که می دلبر غوښت بی مهر و ناز کی
زه وبار ملا ما ناست ویولد بلبه | پر غماز د بار ی کانبی دغم ساز کی
ګران بلینون به د سخو مینو وینه | چه تل ناست وی خرابات کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت تش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دی غفر الله لهم

ذکر د انشای بزرګان ملا باز توخی — ملا باز توخی په الغزکښې اوسی او په اصناف د اشعارو کښې استاد دی غزل او رباعی وایی او د شاعرانو اباز دی او زما په محمد هوتک یم همراز دی ملا چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتود وی او یاران دده له لطافت د طبع ممنون — ملا باز مبادی د علومو لوستی او په فقه شریف کښې تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاګردانو ته دی درس ورکوی د محمد په ابتداد ځوانی تللی و او پښتو د نان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

یو له ورځ ملا باز راغی او قندهار ته ئې زما میلمه سو د ستي ما چرګ حلال کا او طعام می تیار چه دسترخوان راغی ملا باز دغه شعر و واید

شعر

پر لو رو ورځ ی ...	د باز بر ځه یو چیچی دی
د باز خپل زړی د غم ځنو	او س می بس ا پینکی ورته دی

ما ژر چه سپین ... ی هم حلال کا او د میلمه میلمستیا تر ډیره پوخ کا د ... په له

... ده بلو ځه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پر ځنګ راسه لیلی ته می نژدی سه لدل
راسه پر ځنګ راسه لیلی ولی لماکړی بلیتون
که پر خو تسپتم نه پریږدی می ستا د عشق شوانځون
راسه پر ځنګ راسه لیلی چه دی پرزړه کم ملهم
حساب کتاب بجا می واړه کا ستا مینی برهم
راسه پر ځنګ راسه لیلی چه دی پرزړه کم یو ری
لیدل به ستا د مخ کوم اندیښنی نکم یو ری
راسه پر ځنګ راسه لیلی چه سره وکړو خو الد

بیمه نرخی چه می وند تحجی بچو بر زړه نګو
داستا لیمه نه زړګی دی پیروینو کلګون
زه نخلا بیرون لعنا زیه لیږد ند پتی
داستا پر عشق کی می ترستا کا د دنیا داړه غم
لاړو زړ نښته چه د کښینوم د ژو یکو کل
کجل درو انځله دواړی سترکی بد زد هم زړی
پکار می ندی ستا د مخ د جنت زیری کل
پر تا مین یم بی لتا می نښته هیڅ اند بسنه

زه د غره باز د هم تا بندی کړ مه قفس کی پر شد
یو وار می خلاص که چه بیا زده کړم د وزرخیر ول

ذکر د افضل المهاجرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بن عالم خیل میرزا د مغفور جنت مکان د
میرخان زوی د چه اوس پخوا اسی لښ پادشاهی ه او یښانه ندی پیوری آیم
پادشاه عالم پناه په ۲۳ د ربیع الاول په ۱۱۲۴ سنه هجری په ری لښ د کلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا سو څه وخت چې حاجي میرخان د بیت الله او د اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
اولاد اعلم علما ملا یار محمد هوتک ته ی درس ولوست او تر دوولسو کلو پوري د عمر ی
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کي له پلار ري مصالح
د امور زده کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښي وفات سو پادشاه ظل الله ئو ولس کلن وا و د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و پسله مرګ د ورور په قندهار کښ
مشر سو خو داوس رعایت ی کم کا ځو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپي د ناسرنخ له قصر له
بام خطا سو او راولوید مړ سو د خپل عم تر مرګ وروسته میر محمود په قندهار کښ
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوا ی لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط د پاره د لاړ په قندهار کښي خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي تر غزني شا د حسین ته ور کړله او د لویو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي ومانه او خطبه او سکه ی په نامه د مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته د زړور او مشهور پادشاه دی د رعایا
پر دادرسی او د داد خواهانو فریاد اوري د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه د دربار څخه نور علما او صالحان لا ډیری افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښی یی کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دی عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندی ژوند کاوه د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کاوه او کتاب
د جامع فرایض یی کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښی استاد دی
او ځه ستر زعفرانی یی په حکمت او طب کښی کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړی
پادشاه ظل الله شاه حسین په پښتو کښی مرثیی دی او په منولو د مما لکو کښی ګرندی د
غلجو طوایفو تر غزنی پوری د ده پادشاهی ده او په ابدالیو کی تر سیستان او هرات
حکم کاوه په ۱۱۳۸ سنه هجری شاه حسین لښکر وکا او د بهادر خان په سالاری ی
د شال او پوښتو ب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ سنه په ځپله پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل یی ضبط کړل او س پر دغو ټولو ځایو د ده سکه چه
د ده او حکم یی ساری پادشاه عالم پناه په ارګ کښی د قندهار سخه قصر چه تاریخ یی ثبت

بلند پرېږدو. په دې وخت دربار کا پکتب خانه کښې او په مجلس کښې علما جمع کېږي او شعرا او فضلا
په تلو لوی زړه محمد هوتک کاتب دد دې کتاب هم په دې مجلس کې هم او د پادشاه ظل الله اشعار
او ابیات په پښتو کاتب هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوي دی کله په پښتو اشعار وايي
او کله فارسي ترې بې نظر هم میل کا او کتاب ~~د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد قندي قرائت کا
په سهو و سقم ئې زایل کا او د پادشاه په اشعارو کښې لږ سهو لیده شي او علمای ئې تول
په بلاغت او فصاحت قایل دي او سماع ته مایل هسې وايي محمد کاتب دد دې کتاب
چه یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښې مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه •
احوال وسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ئې لیږلی ځای را وړی ملا زعفران
د باندې ورور یو ګړی پس په مجلس ته راغی او زیری د فتح د شال او ب ی
وکا او دا بیتونه ئې عرض کړل

بيت

صین پادشاه د ... نندارې ګوري | چه ئې فتح په لښکر و ب و شال کا
دا زیري ئې را وړي دي حضور ته | تو زعفران انعام په سر زعفراني شال کا

شاه عالم پناه زر زعفراني شال ورکا او په دغه مجلس ئې په تلو حاضرو ته شالونه
ښېدل او د پادشاه په انعام سربلند سول هسې وايي محمد کاتب دد دې کتاب چه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشتخاره ډیر دی او دوی د زړه خوږ دی د لنډه یو غزل نقل کوو چه د [illegible]
مجموعه د کلام اصول ملوک غلام خان خوب

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بلیاند دی د غمو پیچاپو مجبور کړم
پدیتا رولی د هجران تیا دور کړم

بیلیاند دی هسی او شکی زخیری کړی
ستا د فکر بیګرداب لبنی تل عبور کړم

دفراق پیری می مبیوت و مړی تو
په جهان کښی رسوا لکه منصور کړم

په وصل دی هم نا شاد کیمد زړی
د بلیون فکر یزره لبنی ناصبور کړم

د باهو عشق می و خوږ سیګر کښی
غمازانو په غمزو غمزو مجبور کړم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هسی مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان سپی روایت کا زما تربور رحمت شوک
چه په سنه ۱۳۰۱ هجری پیښور ته تللی وم ، هلته می پخپله کښی محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولیده او د ده اشعار می سماع کړل محمد یونس په دغه کال لوی پیرش من توان و
او په قوم موسی خیل و چه پلار ئی نور محمد خان له موسی خیلو څخه د کسی وا به سرته علم

او په پېښور کښې او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه اوګټلو نو وتښ او په هغه وقت چه
عبد الرحمان بابا ژوندی و د هغه شاګرد سو او د شعر دیوان ئی جوړ کاچه ډېر غزل
لری . د پېښور کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې
په کښې پرده بېره اوسي او کډ څوک عالم او شاعر ورته ګروورسی ډېر قدر ئی کا
او په عزت داری او مېلمه نوازی کښې همت کا رحمت هو ئې حکایت کا چه محمد
یونس پخپله د پېښور کښې ډېر با قدر کریم او بېره مرحچی ما ته ویل چه یو دوڼ شپه ئې را
... د هغه په ... ئې زما عزت وکا او بېره ورځ به ئې اشعار را ته
ویل د هغه دوه غزل رحمت د ده د دیوان ما ته دا و ویل چه په دی کتاب کښې ئی
ثبت کاندم خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز و لری

غزل

زو ... ندو پېغمبه باندی سر چیا | کله بیا موند شیرین یا وصل د دلبر چیا
مست ... بت ئی شاله حسن روزی شوی | په دا حسن بلیه شمس و قمر چیا
له ... پیله می خیل مهر رهبر شوی | راکاوه به دلبر د نور خبر چیا
... استاد زلفو بوی تر مشام شوی | دوباره به یاد دوال مشکو عنبر چیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیمی څو نا بستر کو ووری | په آسمان ... بیا سوځوم ډلمتر چا
بیا بیستید یلی بلد منمومی پکور یښ | څو جدا بلد مجنون نشی لدیر یا
جدایی بی حق ورتیرځ لله کند بیره | چه نو شلی د وصال شمد د شمر چا

ولرم تدی کا رو سپاره یونس
مقصود تمد دی مینه لی په هنر چا

غزل ولدا یضاً الطاف اسد عکمر

شیرین یار څا د دوا په ستر لو تورد کی | چه ... تورد ... ... کور دی
په دنیا کښی چه بنیاد د اشنایی ده | بیهغه د جدایی په وزی په ...
واویلا دعاشق لدیر محره | لیونی عاشق ایزار ند بیدر وموردی
کدبیدرد تنا لطف زبان د کوم دی | تا د حسن خبر ملی لوریلو ردی
د محنت جری د درونده رباندی کښینو | خوار عاشق تر درانه بار رباندی نسموردی
بادی بهم د نفخد و اوردتر نر سیډی | هغه څوک چه ستا د مننه پر برق سوزی
چه د عشق څراغی نوی بلوگل بنی | هغه نه په لله مرداد تو تموی گوردی

زه یونس چه ستا بیمینه کښی رسوا شوم
اوس په بیار تد جار واتدر اتد بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معما ته بامم یوشی

شو چه نیمه شبی [illegible] دیونس نمکی [illegible] پر حرام شد

[illegible] سر مد [illegible] محمد گل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتله چه پر دوران

دسنو [illegible] مسعود [illegible] محمد دوییل سو چه پر [illegible] شاد [illegible] واو [illegible]

[illegible] بدی ویلی او دیوه بدنه دوه [illegible] رحمت تر بور رانغلو کا چه ولاړی کا [illegible]

بدبد

چه [illegible] په بیمه شیه [illegible] بیل شو	اور [illegible] بل شو
[illegible] تودی غم لما ند [illegible] بل شو	اور باندی بل شو
[illegible] سوی پد اور [illegible]	سوی پد اور [illegible]
دبیته سوراب [illegible] مرض [illegible] شو	اور باندی بل شو
[illegible] بنایت در پوری کا اور کی [illegible] سکو [illegible]	وریت دی باور کړه
داسی [illegible] تا پور [illegible] غل شو	اور باندی بل شو
[illegible] خدای [illegible] محمد گل [illegible]	تاتد تل تل [illegible]
[illegible] پواو یلا [illegible] الله [illegible] شو	اور باندی بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شو. زمان عبدالقادر خان ختک چه د خوشحال خان ... زوی دی نواب محمد افضل په
هسی روایت کا چه د خوشحال بدل خصیل ترمړه پس عبدالقادر خان په ۱۱۱۳ سنه هجری کابل کی
لیدل شوی و چه د هلو د قوم نوآباد تر اغلی او دغه روان و د تیرید لو خبری ی و بنگښ
پر خوا کولی و اوس چه عبدالقادر خان مشتبلی او کړندی خان و د خټکو خانانو تابع و او دد
د ... په ۱۱۰۶ سنه هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و او سی چه د غه کتاب کوم ماته
نه دی ښکاره چه دا خان به وفات شوی وی لا نه خو هسی لیکنم چه وفات سوی بوی مخد چه
او سی چا د ژوندانه خبر نه دی راکړی لا به مړ وی خدای دی و بخښی هسی وایی چه
عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمر وند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د
سو متعبد او پارسا سړی و پخانی و مشر توب کښی انصاف کا او له خدای به ی ترس کا
عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ی په ۱۱۱۲ سنه هجری نظم
تصنیف نامه ی هم په پښتو ولیکله او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو راوا
په ۱۱۱۵ سنه ی یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په ۱۱۳۰ سنه
هجری له صدر الزمان بهادر خان و بید چه د مؤلف په دستخط و بهادر خان دامت شوی
هسی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب و موند چه د یو ختک په ضبط کښی و نقل کا
چه عبدالقادر خان د طریقت نقشبندیه کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شادي کا شيخ رحماني سعدي لاهوري پخلا فت تاکلي و د عبدالقادر خان شرونه د بر
ذي نواب محمد انور د ده سلي غزلونه لکابل راوړل اوس زه دلته لحديقه ختک تحفه دده
يو څو شو ونه نقل کاندم

غزل

دريغ لوز عمونه ليري شولد د ل | يکښي غم د خپل اشنا دي تل تل
شبنم وصل د گل پا مونده خاموش شو | تري محروم شوه په شور کاندي بلبل
بنده په ژبه د قلم شوه په مجلس کښي | شمع تا په د خپل سوز قصد وي ل
عاشق هيڅ نه دو خبر د مشق لسوز | د النبه پري معشوقي ولگول
فانوس په پرده څراغ له پټيږي | کري مخ په پلو پټ و ماليدل
پاتسم د پروانه په ري ځان وسو | شمع اور په تنده ي بل کړ گرزيدل

د رستد شيد د پارو عبد القادر کم
قد بي غمه په پالنګ باندي تحمل

غزل ولد ايضاً

شه څوښ د پادشاهي تخت ځغلو | هميشه ي غم کوه د پريو تلو
مي اوس کري پيظلو ور وي ردي | غافل مشه د ديو سترگو دو تلو
پيشيدي هميشه دل آزاري وي | د مخو محزن نوي د کتلو

تلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندا لکه ګل په زر دوزو جامو کې | چه غاټول یې اغوندي وا
دا جلوه د سوړو ماڅوت ناګهانی ده | چه بیخ کوي نه ګرد تمیز

یخه زړه عبدالله در چه مرده وی
یکو ګل د ننه ندی د سا تلو

ومن رباعیاته

وقت د هجران و ومی لیدلی | یو څو بلبلی چه ژړی پر لی
خواری شتدوی ویبی ژړای | چه بی ګلونو و بیا ئیسولی

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقاءه پیړکا دوران یقیده
مشهور دی په بهادری او توریالیوالی معروف د پادشاه ظل الله ... او د بنګروسا
د شمال او ... کلاوی ی فتح کا او ډیری ی ضبط کا د بری سمندی ... خواته
کامیجد خای اخلی او بری ی ... په سر ضد دی یقیده ... خلق
او محتاجان او فقرا ی پلرم او سخاوت ... دی د جود لاس یی زر بخش دی
هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین ی په ... او
عوام ی په امیر الامرا یاد کا خان عالیمکان په علوم کښ عالم دی او په اشعا
بی نظیر شعرا او علما یی لاس د کرم پالی او هیڅکله ی مجلس له ی لطیفه خالی نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملدبنی په دوران طلاق دی او پابند نه په علما، تر حاتم دی بجه لسو ده راصی علماء او شورا سیلمد کا او دوی تر بند نی دَه خالق تعالی د داکریم دوران او حاتم زمان تر ډیره تروندی، ساتی آمین یارب العالمین بسی والی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله ذنوبه وستر جیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب دپاره لیکلو اشعار وفخه ما تر یوه بدلدرا کړه چه د نعری غښت کوم چه کتاب لره ذکر خیر دی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه ولولی د عاوته

وکا هغه بدلد دادی بدلد

بیلتون د زور دی تر لیمو می سهار ښم څاځی — للد شبنم څاځی
دا مرد یاقوت می یلمن کښی ستا پیغم څاځی — په غم الهم څاځی
گوره لیلی باران د او بنوستا په چم څاځی — څنگه پر چم څاځی
راغله لیلی په ښنیکی خال څځا په گلو کوی — په سرو څنگلو کوی
سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی — گل په اوربلو کوی
ملالی سترگی ی کا قد په ویر ژړلو کوی — زیب په کجلو کوی
دژوبل زړه وینی په هر گړی هر دم څاځی — للد شبنم څاځی
منگلی مجلی د باغ بلور محمد ځځا مد کوه — عاشق رسوا مکوه
وربت سوی زړه می دی سین پوړی خندا مکوه — راشه جفا مکوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ ته یې ډیوه یا بلبلا مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی په ما ما تم شا ځئی | غم او الم شا ځئی

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزي په ارغسان کې اوسي دیار محمد پوپلزي زوی دی او د دې زمانې ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف و نحوی یې ملا محمد نور بړیڅ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږي کله په قندهار تدراسی کاتب الحروف ته یې وینې او مجلس ورسره کا عشقي ځوان دی او زړه یې له لاسه ایستلی یې یو محبوب لیسې ژړا یې زاري کا ګریاني کا د دردمن زړه لري او سترګې داوښکو ډکې لري مینې یې په ادرسو یې دی په لکوړه ملي ورک دي سوزناکي بدبې لولي او کله په دده د ړندا لو په داسې کښېنې مجلس ژړه وي او عجبن زړه ونه یې ځپلو ناره غلبلو سوځي زمانه دده په ځوانۍ افسوس نه کا او عشق یې جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایي او د زړه درد په سوده کوي یوه ورځ د کاتب الحروف پلو رکښېنوا او ما یې د حال پوښتنه کوله د زړه په ځوا له کښېوت ژړل یې او دا بدله یې بالبداهه وویله

بدله

لکه بلبل چه بېله ګله بل ارمان نلري | هسې بې یاره بله هیله عاشقان نلري
په ژړا کاندم بېله یاره بل مطلب نلرم | چه هسې سوزېده یو بېنوبل سبب نلري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره لو رځه نغواړم هډ نور مطلب نلرم
په ټوله مین سی بې له یاره بل ارمان نلري

ترناپه ځان قربانومه ای نیازمنده یار
تل دی څخوند گلومه ای نیازمنده یار

لسترگو او ښې تویومه ای نیازمنده یار
زړه مې بې تا پدیو ساعت د صبر او توان نلري

که ته مې وژنې که پریږدې اختیار خو تا ره دی
غم د پیدا ندی بلیچاره خاص ما ره دی

زړه له دراغلی دی میلمه سا بیگاره دی
د زړه لکوره څخه تنگ په هیڅ هیڅ شان نلري

ذکر د برگزیده سبحاني ملا پیر محمد میاجي — ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور

زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړېده او ملا پیر محمد تخلید
پیلار[1] فیض وموند د علیین مکان حاجي میرخان سره پیژگو ښی ملگری و په د شاه ظل الله
وروړ شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته و خوښت
اولد الفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب
مذهب ته رابولي نقل کا چه په اصفهان کښې میاجي صاحب له روافضو سره مباحثې کا
او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښې دی هم
ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجي صاحب بعلم اخلاق
کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او بیهقه کتاب د عقایدو او
اخلاقو بیان کا په بل کتاب هم کړنیدی چه القرایض في رد الروافض ی نوم دی کا په

[1] دفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

افضل الطريق کښې دا حکايت کښلی دی چه زه ئې له هغه کتاب دلته ثبت کاندم چه په دې کتاب کښې يادګار وي

حکايت

شيخ متي په خليلي و | دی لا آره لوی ولي و
يو د رېځ روان پر لار و | لوی ښجښتن په استغفار و
کړده ذکر د غفار | يو شپېه نو اوزګار
پر دی لاروی تېر د ګټي | لارې مخکې وی پرېتي
د ميرې شپې راغی رويدار | چېرې صافه کړله لار
يو دهقان په آبياري کړه | شپه په شپه به ئې خواري کړه
ده په لېد پېتوره شپه | شيخ متي په زيار اخته
لرا صفه به بيزار و | بتو له شپه به هم بيدار و
يو د شپه راتېر له يار سو | شيخ متي ته په ګفتار سو
ای د خدای رويدار څه کړې | دومره نور زحمت پرته کړې
ته باد دا رسې د ويالو | ته قدوه د صالحانو
ستا د دخواري سر زړ دی | د هر چا کحل البصر دی
پښو ښپوسي ته بېخواب | په زحمت په اضطراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکوی دلاری گمتی | په دی مخاوروشه دی گمتی
داسی دوی شیخ مستی | دمولا لعشق نیستی
په خدمت دخلق الله | یو گړی په یوه ساه

تر هر شه بهتر دی وروره
زده کړه دا خبره لگوره

ذکر دشاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ هسی روایت کا چه دا شاعر په
بوری کښی اوسی اوس دتخلو ښتو کالو نحر دی دیوان دشعرلری کلامی شیرین دی لکه
عسل مانړی عبدالعزیز کاکړ دغه غزل راکا په دی کتاب کښی ثبت سی

غزل

په ستا پخم کښی بندیوان یم را بهر بدنشم | دبلیتون او بنی تویومه بی پر هر بد نشم
بد دی لتار دعشق لغیم کړه په زما حال وو یښی | شنو به بی بر وند عشق دی هیڅ په بر بد نشم
مردی پروت یم دگدا پخیر نظر نکوی | کډ هر مه یم بی بیا زیاره ستا نظر بد نشم
او دی دمینی راندبل کا سیری وریت دکړ مه | ستا دوصال په او بو سو پر سوی خپیگر بد نشم
کډ جفا کاندی کډ وفا پروت دی وودتر بیه | ستا له دلبار ځه مخ نکړم په بل دربد نشم

الهیار وای دی په دلبار نظر دی خوای لیلی
کډ می هر څو رښتی شری ازه و پر صدر به نشم

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر صدر دوران بابو جان بابی   دکرم خان بابی زوی دی چه په الغر کښی
اوسیدی هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان په قندهار کښی د ظالمانو لښکر مات کا او
گرگین خان ئی واژه بابو جان بابی له کلات ډیر غښتلی راوستل او له ماشوری د
قندهار ښار حصار ونیو او هغه وقت چه ئی گرگین خان مړ کا نو ئی په کلات کښی د حاجی میرخان
د نوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال ۱۱۳۴ سنه هجری چه شاه محمود بادشاه
د پادشاه دوران شاه حسین وزیر لښکر وکا ده او اصفهان قدی ډیر غل غزیمت وکا
بابو جان بابی سره د ملخیلو غښتلیو لوی انانو چه دری ورځ قندهار د هوتک او توخی او ترکی او
غنی الکاخیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته چه جنگو کښی بابو جان
بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ئی هیر کا بابو جان د میا نجی صاحب شاگرد
مرید و او په ۱۱۲۹ سنه هجری ئی په مثنوی د شها اوگلان بنده قصه نظم کړه چه
پښتانه ئی نقل کا په مجلسو کښی د اکتاب قصص العاشقین نومیږی او ښکلی منثور
ږی په دغه کتاب کښی د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی تورپالی دی || چه پیر هرځای ئی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سوځلی ئی جهان دی
زړه بی عشقه کلد زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ | کله صلح ګهی جنګ
پښتانه کا ندی متل | چه دی خوږ تر شات عسل
چه بی عشقه سر ګډ دی | تش بی مغز یو لادو دی
زړه بی عشق پکار نه دی | هم هر زړه سزاوار نه دی
چه د عشق وکا خبری | کړی پخوبه داهر نظری

د پاکانو عشق سزا دی
امانت داد مولا دی

کرد افصح دوران ریدی خان مہمند ریدی خان زوی دی د غیاث خان او
د مسعود خان مہمند لمسی دی چه کلی د مہمندی پناهد بالا سی غیاث خان
د حجی میرخان علیین مکان ہمراز او ملګری واو ریدی خان اوس تکره سړی او
د آشنایانو ہمباز او د مساز شاعر دی د پادشاه ظل الله پخ کښی عزت لری او د شوکت
او عظمت خاوند دی پر آشنایانو مهربان دی او د کاتب الحروف مجلسی دی اشعار
یی خوا به دی او د بلاغت علوم یی لوستی دی پر فقه او تفسیر او صرف و نحو کښی
یی ښه او پوره لوست لری چه طالبان یی حل د مشکلاتو ځنی کا ریدی خان په
سنه ۱۱۳۶ اصفهان ته ورلاړ او هلته یی د شاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی
دیو کتاب یی په شرح د حال او جنګو د حاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور زره بېتونه دي لومړی دی محمود نامه کله چه ی د پادشاه ظل الله پېنځ کښ ولوست زر طلا وی صله ومونده له دې طبع کښې هسې جواد بيت پروت دی په سعد صله ی پېيو څو ورځي پر يارانو او آشنايانو نثار کړه او رېدی خان غزل او مثنوی او رباعي پنځل ديوان کښ لري او محمود نامه ی هم خوږ کتاب دی په اکثر بېتانو ی ښکلو کښي لولي د ګرګين خان ګرجي دوژلو قصه او د اصفهان د فتوحو تو تقلونه لتول کښي ستدهسي وايي محمد کاتب الحروف په مالد رېدی خان هم درخواست وکا چه په دې کتاب کښي د محمود نامې ځني ډېره برخه ثبت کاندم رېدی خان هم ماته د کتاب يو باب راکا چه د ګرګين خان دوژلو قصه ده او هغه ما دلته د کښل توفيق الله تعالی

مثنوی نقل له محمود نامه ځني دی

په بيان دوژلو د ګرګين خان او مدح وصفت د حاجي مير خان عليين مکان

اوس به زه ناند حکايت کړم د بنو — خوږ روايت د ګرګين خان دوژلو

په مير خان تللی اصفهان ته وونه — ځنی ملکی د پاک سبحان ته وونه

يا په پاتی عرض کړ تمول احوال د ښتون — د ګرګين ظلم به احوال د ښتون

يا په چا ويل زد نسوای کولای بچاره — د ګرګين خان ظلم ستم د ياره

لدی معزول کړم قندهار به پير ښه دی — جور و ستم او ضبط شعار نه دير ښه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګینه خو ګرګ دی ګرګ خو ظلم کوی
وینی توویند هم پیوند څیری

زه هم خایف یم چه بد تحکم ګرګین
نا مسلمان دی ارمنی دی بیدین

نه چه اسلام کی لحاظ پابند ګنهیږ
نه نصرانی نه لا عیسی پیر بید

بیدین هم زه چه خدای کړی قهر بکاره
د سلطنت بیخ نا کوسی تیاره

میرخان ویل ای حسین پاچا وګوره
حال د حاکم او رعایا وګوره

ګرګ دا ایلدی پر رمه سو شبان
جور و ستم کا نوی بجید ګرګین خان

موږ لا طاقت نسته چه کړو بند پاتی
صبر پر ظلم د ظالم ارمنی

دا خلور هم واوری راځم سلطان
عرض د ظالم لا سد کړم سلطان

کدیا پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم د یر بید محکوم

جور چه د پر سی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عربی الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
کد وکړی داد نوی پاچا بر پیرا انام

مګر ظالم نو نسی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا د چه زړه ی وی پیهر و دات
د خدای عیال ګڼی پر محکمد انسان

سلطان واوره ښینی غوږ داوینا
مکړه ستم د خلق الله پیهرا چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو پاچاهۍ به راشي وي خراب
د ظلم اوری کا پخپله ترا ب

د مظلوم آه د اسې کاري دی ګوره
چه اوری ننځی د ظالم ټکوره

لمبې به بلې کا د ظلم پکور
تولد به کاندي بینوا پدی اور

سبا بی ظالم چه رحم د کا پځان
پظالم خوار نکړي خپل ځان او جهان

سلطان ګوره پر ځان رحم وکړه
خپل کلي کور چه جور مدور الغوه

یا پچا قدهي دنیا وکړه میرخان
خو غوږ ی ندوا ور بیدو لد ځان

ګرګین ی پرینبو قندهار کې ظالم
نځی کړ دفع لاس ده ده لد عالم

ګرګی شپانه کا چه کړی خوار رعیت
د ګرګ بچي تیري پظلم وحشت

میرخان خو لیدی ولاړ حجاز له چه کړی
رسول د خدای ته پر اړی داد خواهی

دادخواهی د میرخان په حضور د سید الانس والجان

ولاړی د بشپی یثرب کا فریاد
رسول د خدای ته په سو قوم برباد

ستا پرامت راغی د ظلم دوران
واوره رسوله ددی قوم فغان

پښتون خو ستا پر نامه ځان کړی فدا
ای خیر الناس واوره ته دی ندا

وتر غوره دوی ته د ظالم له لاسه
ګرګین ملنځ دی پښتون وباسه

تا پیا مدد دی کلمه گوی پښتون
نه بسي بېځکه لتاندرا ستون

زړه وژوندون مو دا سلام دپاره
ستا د دربار ستا د سلام دپاره

مدد موکړه هیر خیرالوری رسول
فخر کونین نورالهدی رسول

اوښکی می څاڅی پر دربار یم ولاړ
قوم مو پاور د ظلم تولد لتاړ

یو ولد نظر وکړه پر مو به په سوو ب
وظالمانو ته تر قوبه یو پېر

ستا لطف و مهر دی شامل پر جهان
بر خراب زړه دی ستا په مهر ودان

لدستا قطر بوی خراب مو پښتون
پا ورد ظلم تورکباب مو پښتون

راغلم لدیری ستا دربار ته نبي
ته می شفیع مه خدای غفار ته نبي

په پر پښتون قوم نزل کا رحمت
کړی ی خوندی ناموس یی څپل مرحمت

لاس د ظالم ی لګریوا ی اللـه
ویح سی د ظلم د ګند و ځیره ده ټپ

ستا شریعت سی ټینګ ت ممنع د پښتون
ورک سی بید دا وکم سی رنځ د پښتون

وامی دی سوال ولاړ د در ته میمد
محتاج د تش ولږ نظر ته یمد

د قوم حال کرم در ته عرض یادب
ته ی بادر د کل عجم او عرب

بلید تا لمری پښتون خوا لګر
ته ی ملهم د خوږ و زړه د پړه هر

وترغوره زمور نام و ناموس لدبدا و
کړه بې تاموسو ظالمانو بر باد

سر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر که را پورته زمو په حال وګوره | د ظالم ظلم بد احوال وګوره
ندی لتا شرم و حیا ستانه نبا | نه شرم کا نه دی له عیسی ارمنی

عرض مې د حال وکا وتا ته پیشوا
بلخصوص مو نسته څوک لګر په نیا

خوب لیدل د حاجی میرخان بیا بیا طیبه کښی او زیری د نجات له ظلمه

چې میرخان هم عرض وکا حال د ظلم | هغه شپه مات سو توره ډال د ظلم
میرخان په خوب ولید صدیق اکبر | چه ورسره حضرت فاروق و عمر
وی ای مسکین نه یری لرد غم ملګوره | قوم د خلاص سو کورت ماتم مکوه
ولا پښتانه قوم ته د وازیری کړه زر | چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر
په پښتون به خدای له ظالم آزاد | نه بسی ننګ او ناموس ئی بر باد
خدای به دا قوم کا په رحم وداد | قوم به ئی وینه مجاهد په جهان
تل به د خدای په بندګی کی وی لوړ | څول بهی نکامر په تلیده ور څوی
کلمه د خدای به وی جاری با قوا | ورکوی د وی به په دی لاره کی ساه
ښوی طره وی د اسلام په بګړی | نه لیبی ورک نوم د دی قوم لښکری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

ازیری چه واوریده میرولیس خان پیغام — خوبن سو د بنغو په پیغلی کلام
بیای پیدا کړل علما د حرم — مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم
حال ی د ظلم د گرگین کا بیان — فتوا ی وغوښته له دوی میرخان
ټول علما د دین فتوای وکړه — سمی تحریر ہی انشای وکړه
چه د ظالم د ظلم رفع روا — په تیر په وی دی له اسلام سوا
حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال — قوم ی ولید ی په ظلم پایمال
په تدبیر کینبوت په ناموس وساتی — تنگ د قوم کا په تپنگه خوندی
مشران ی ولیدل د قوم بیلا — ودوی سره وی د حرم ماجرا
دعا د خوب او هم فتوا د عرب — قوم ی کا د ځان د بنو له طلب
گرگین خبر سو چه میرخان څلوی — وی کتله چه افغان څلوی
ظلم ی دیر کا پر خوارانو د قوم — ځان ی کا گرد غمخوارانو د قوم
مشران ی تر او ستل په صبر و په بند — منافقین کړل له قوم سر بلند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د مير خان او قرآن کول د قوم او بيا وژل د ګرګين خان

حاجي مير خان وکا تدبير مصلحت
پښتانه ټول سول پنا موس او پت

ټولو قرآن وکا چه خانان کا خوندي
له جور و ظلمه د ظالم ارمني

سيدال ناصر او بابو جان و بابي
مل بادرخان و د بادرو لمسي

مياجي هم راغي د مير خان پکومک
يوسف را ټول کړ له د سيوري هوتک

عزيز نورزي د دلارام پهلوان
ګلخان بابړ د بل ونو بريخ خان

راغي لښکر د الکو د حلبک
کاکړ ځوانانو د لښکر و کومک

مل يحيى خان مل ئ زوي محمد خان
ټول سره يو سول چه کړي مرګ ګرګين خانته

يونس کاکړ وکا يرغل په ګرګين
پښتنو جوړ پر ګرجيانو نا ورين

ګرګين ئ مړ کا ټول ګرجي سو کشتار
قوم کا خلاص لظلم و جور غفار

قندهار و بيو حاجي مير په همت
قوم ئ ټول کا ورته کړ نصيحت

په ظالم ومړ اوس خو موږ سوو آزاد
خالق دي نکا پښتون قوم برباد

پاچا ظالم دي موږ يې لويکا لښکر
ښايي چه وساتو ځانونه له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفهان دک واله لښکرو د شاه — سبا به د راسي پښ رګونو سپاه
نه به پښتون پرېږدي پر مخ د جهان — ورک به کا نوم ننګه نښان د افغان
دښمن قوي دی راسي کې اتفاق — ځان موچپنو کې لېږي کاندې نفاق
په قندهار کښې راټول کړل خانان — لټوله د قوم اختیار دار مشران
هر قوم ورکړله ځوانان توریالي — قول و غښتلي ننګیالي جنګیالي
شل زره بچ سول پښتنه کې د ښار — ګرده ولاړ و د میرخان په ګفتار
میرخان اتفاق کا وسین ښه یې مشر — قوم ئې وند ګډ زوی او کشر
په داسې کار و کا حاجي ګرندی — د پښتو ناموس ئې وکا خوندی
کال و یوسل نونس او زر شمار — خلاص سو ظلم د ګرګین قندهار
ذظلم پای دی سی وران عالم — زړی په ظلم څوک ودان عالم
ذظلم اور چه بل سي سوځي جهان — یکښې کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان نه په بل
ویني هر څوک سزا د خپل بد عمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بړیڅ دا ملا صاحب لیقوم بړیڅ او عالم او متورع سړی دی خلقو ته د سبق لار ښوونده کا په ښوولو کښې اوسی او طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا و په روضه ربانی کتاب یې کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی په محاسن الصلوة یې نوم دی او د لمانځهٔ مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه یې پکښې کښلی دی دا یو څو بیتونه له هغه کتابه دلته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی ۔ چه په فرض کښې کاهلان دی
چه فرض نکا ندی لقصده ۔ دوی په شکه کافران دی
چه وای کړم به زده یې نوی ۔ که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض پر هر سړی دی ۔ چه فرض نکا څه کسان دی
چه په قصد یې پلوی قضا کا ۔ په دوزخ کی غاستقا ندی
خدایه پناه امان غواړم ۔ له هغو چه فاجران دی

له هغو سره چې ګډ کا
چه خاص د ایمان ندارندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر جریاڼی — د محمد علی جریاڼی زوی دی

پیښور د کاندارې کا د ښکاپور سوداګری لره، او هلته ئې خوش طبع ځوانانو د ی
طبع ی هزل ته مایل و او کله کله به ئې اشعار — هم وایي ایکلو کالو هم ستنه کښې
د پلاره سره او سیدلی او هلته ی له اکثرو علماو فضلاو سره کار او علوم د هغې
ی زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري د کا ڼ ی قا ... لزغالنا نو مجلس ګاه د
وی د یاراڼو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسې وایي کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ی یو یار د کاندهار په قوم و د ... محمد عمر خان په قوم لوڼ ګا ندی
په مقتضا د طبع لطیف لنډ عر او سره آشنایي کا او په ځینو هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
د محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایي محمد عمر و ویل لس کال
د محمد طاهر سره په مجلس او وینا یم خو یو ځل اثر د مجلس نلید ل کیږي او ند الصحبة
مؤثره مصداق ښکاره کیږي په سبیل د هزل ی دا قطعه په مجلس کښې ووئیله

قطعه

وایي دا په صحبت کاندې | یو لس بلد دیر اش
پیکلو دی صاحب سره | تا صحبت نکړ مه حر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لري او هسې نکات بند ادا کا هسې قطعه جواب انشا کا

قطعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا لګوره   منکر نشی دا شر
ته د محض نغدیشی وی   او س انسان سولی بشر

محمد عمر خان پلار اننت له محمد طاهر پو ښتنه وکاچه ستا نوم طاهر دی خو مطهر ندی

محمد طاهر هسی بیت وواید   بیت

زه وخان و ته طاهر یم   خو و تا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی د دنیا تارک دی او پیر هد او ورع کښی ریاضت کا او پطریقت کښی مریددی د میان عبدالحکیم قدس سره العزیز کد شه هم یا صل د قندهار د بنا رساکن دی مګر په میا شتو ورکړی دی لګوره او سیاحت کا او په حضور د بزرګانو حاضر یږی او پګو سنو کښی لیچبا دت بجث وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او پیره بښتو او عزو ګریه ذکر کاندی او ګدخپل پیر دستګیر په مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تا د مظاهر و د جمال او کمال محرم ګکه نو تښتم ملا محمد ایاز ښه آوازلری او کا کله چه خپل اشعار بیغنا سره لولی خلق ژړ وی او دیوان د اشعارو ی ډیر ښتین دی او نکات عارفانه یکښ شته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکن

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغرو کښې ګرځېدې او دغرو وحشي او خونخوار حیوانات ده ته ضرر نه رسوي ملا
عبدالحکیم چه دده شاګرد دی هسې وايي چه څو میاشتې می استاد نراغی کور ته
او زه د ده پیدا کولو پسې ګرځېدم پیغرو کښې یو ځای می ولیدل د شرمښانو لوګله چه ګرځي
او یو د بله سره نګولي سره لوبې ما ځان پټ کړ او پیغره کښې پنهان سوم چه شرمښان
ولاړل هغه ځای ته ورغلم او ومی لیده ملا محمد ایاز و موند چه په ډېر ارام خوب بیده و
او هغو وحشي حیواناتو هیڅ ضرر نه وو ور رسولی بلکه وېښ سوی هم نه وو ما چه لنډ خوب
ویښ کړ او واقعه می ورته بیان کړه دوی وویل هغه شپه چه د خدای په محبت و ډانګی
د حیواناتو پخلا بښونه ور ته ایښې دي د حقیقي انسانیت مرتبه هغه سړی ته رسېږي چه د حیوانیت
لاسي سلطنت نه ئي او لکه نفس اماره چه د نفس مطمئنه څخه ټیټه او فاني کېږي
هغسې هم د حیوانیت په دربار کښې لاهو مخلوقات د انسانیت سره جګړه نسي
کړای او د ډېر همدې ښتنې ملا محمد ایاز د شعر غونډه دیوان لري او د ډېر سپېڅلو عارفانه
اشعار ئي پکښې جمع کړي دي چه زه ئي د هغه یو څو رباعۍ په بیان د عارفانه نکاتو
را نقل کاندم

رباعي

زړه هغه دی چه لري د عرفان برخه | د هغه بنده ده په دنیا د انسان برخه
ځکه زړه چه نه لري هغه نه عرفان وي | ورې په ژوند کښې د نا خبر حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

و له

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسد څلېږی د دنیا خون آباد
کړد زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا بدی بی کوره اوره بناد

و له

زړونه خوبن کړه د اینکی ده د رښتیا | ملکه بیا باندی تیرنه پېجفا
د خدای کور مورا نوه په ستمو | د خدای کور و ګڼه زړه چه وی صفا

و له

په د ځان پېغم اخته وی عاشق نه دی | هغه خوک د خدای دینی لایق نه دی
یا به ځان یا به جانان کا پرستند | څوک چه ځان ی نکا هیر څو صادق نه دی

ذکر د لوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی د اعالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی چه په قندهار پیدا شوی او د علوم مروجه ی لوستی دی فقه ئی استاد او په جامع کاونکی د جمعی پورځ وعظ کاوه واعظ مشهور سوی دی کله کله به ئی خپل اشعار هم وایی چه په تول نصیحت دی یو کتاب ی لیکلی دی چه نوم ی دی تحفة واعظ او پیدی کتاب ی د تقوا او زهد وعظونه لیکلی او خلقو ته ئی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ په رښتیا ویلو مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا لوی هیڅ کښې هم د خدای امر ښکاره وایي او بې پروا نکوي پیر طریقت یې د میان نور محمد صاحب مرید دی او تدریس کا د احکامو فقه په قندهار کښې طالبان د علوم یې له مجلس فیض موي او په حلقه د تدریس یې حاضر وي دا وعظیه بدله ما را اوا چیښند او نقل مې کړه له تحفه واعظ څخه چه مسلمانان یې ولولي

بدله وعظیه

کم بخته مکړه پر دنیا د ونګوت
کړی زړه عوا اېږي د جنت ګلوت

کم بخته موږ یو میلمانه پر دنیا
وطن موږ دی آخر ځو پر شتیا

هم به ښند بلي سي را معلوم په عقبا
تو له سره اود کي پامال ځا لون

کم بخته مکوه حرام چه بد دی
چه کړی حرام سغر باطن کی د دی

اعمال یې المتولد په عقبا کی رد دی
په لویه ورځ به یې وی تور مخونه

کم بخته مکوه حرص قرار سه
ښا درب کوه صبور پیکار سه

تو ښند د دین ویره پدی کاروبار سه
چه بې تو بنی منځ پیدا سو دون

کم بخته مه ځه د حرام پر لوری
خدای به دو تاته په غضب وګوری

کذ کا نړه عوا ري بنایته بنی حوری
بې ځای امر ده بې پروا پلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصرالدین خان اندړ. نصرالدین خان د محمد زمان خان زوی دی چه پر زماند کښې د پادشاه تیمورشاه صیب له غزنی راغی او لیقیند کړ شاکن سو په مقتضا د طبع صافي پچند مدت د صدر دوران بهادر خان ورسید او په سلک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادري ئې په طینت کښې وه نو په دولت ورځوئی د پادشاه او بهادر خان عالیشان لیحوٰ اعزت د موند او د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصرالدین خان اندړ سبد اشعار وایي او ز موږ د زمانې لموزونانو څخه ګڼاند سی دیوان د اشعار ورلري او نصر تخلص کا الحق چه نصر پرزم او بزم د نصر خاوند دی او دیارانو او موزونانو په منځ کښې مقبول په دی کتاب دده یو د بدله په یادګار کاښم چه نخز اند د ده لیاد خالي نه وی

بدله د نصرالدین خان

دغوار عاشق ژړا مدام وی د اشکار دنیا — کډ وی په پته خوله هیله عندی ګنقار دنیا
دغوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا — په ورشکاره خپل د زیبا مخ دلربا کی نا
په چپل وصال کښې خوشحال محبوبا کی نا — بلبله نغوړی همه غدا امیدوار دنیا
د دی صنو پزړه ضرا بل کړه اوروون دی — په وړپښی دی خوار یدهٔ ډیر غونډی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو به آرام په درسته شپه کا مذی خوبون دی | پر مینانو هره شپه د غم ناتار دینا

د دی مینو پر زړه رب البني د اغون دی | چه په ارمان د بنایسته زیبا محزون دی

ژړا کا او په نارو پفریاد ون دکا | هو چه عاشق سی د هغو کلد قرار دینا

عاشقانو زړه ماتکا نو غیښ بیا | هو په شپه بامذی یتری کله جو پیښ بیا

په د وصال یا مید هر عاشق او سیږ بیا | کدی دا نو یی عاشق هر ساعت بیمار دیا

د مینانو وصال عین لوی اختر دیا | یو خو خوار نظر له چیل بخته مردر دینا

د بلیتوت اور دی چه په سوی در سیت غنگر دیا | هیڅ نجو پیښ ی د بلیتون کاری پر یار دیا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی
د ملا یار محمد زوی دی او س په پنجوا ی کښ او سی علوم شرعیه ی ویلی دی
و تدریس کا په عمر ډیر پوخ سړی دی اتیا کلن او د قندهار پینا و کښی پنځه کاله
د خاندان عالیشان د حاجی میر خان د ارتینو او کر پنیو نجونو استاد و او معلم اتو
ته د سرا پرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لری یو کتاب ی کښلی دی
په نامه نافع مسلمین او په ی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب
ی کښلی دی په نامه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبرو کتابو د فقه او اخلاق
ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد او س په پنجوا ی کښی تدریس کا تلمذ شریف

او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقه محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لولی

دا نظم ده دی په نصیحت کښی مخمس

نظم د نصیحت

ته مومن ژوندی پیدین سی زما یاره | ته ژر افریاد کوه په څو کو کاره
استغفار ته تو به کوه د ځان دپاره | ته هم ځان ساته پناه عذاب لناره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

نه وتا ته یو وینی کړم زما ورروه | په سهار بیداری کړه آخر دگوره
ابد ته سی بیجا نکښی یا په اوره | په ستا حال به په قبر رنګسی له گوره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه | وږ در بیم پښه کښ ډیره بیداری کړه
هم پر ځپل صورت وژاړه هم زاری کړه | دا ځپل ځان لکه حباب ستری بیزاری کړه

بیداری کړه پسهار کښی زما دلداره

ته دروغ الا بلا مکړه دنیا کښ | داد زیان دی زما جان په عقبا کښ
ستا ډیر سود دی در ته روا یم شرپا کښ | لګا هم خلاصی ډیر دی په دعا کښ

بیداری کړه پسهار کښی زما دلداره

ته د لخدای لحکمه مدغږ ود غاړه | نیک اخلاق کړه ته طلب د بدخوی واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضرع کړه ضیل صورت کړه وچه نا پره | تر لا خښتو ی بو ډ سوی تن وبجاړه

بیداری کړه پیسهار کښی زما دلداره

خدا امید کړه و رحمت ته تل جان | در رحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سی لا اسمان | مغفرت پیسهار رغوړه لد رحمان

بیداری کړه پیسهار کښی زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی د اشاعر په مجمع کی د وفضلا سرامد دی او پظرافت کی هم یا ص د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ما شور کښی اوسید ی عبداللطیف لوکوچنیوالی تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او څکه چه طبع لطیف ی درلوده نوی ډیر خوا نه ه اشعار وویل پشعر کی طبع ظرافت ته مایله ده څو بیا هم هسی قصی او حکایتو ونظم کا چه او رېدونکی عبرت حئی کا وپند و نصیحت دی پظرافت کی مفید درمونډ کا او هر کله محلس د اشنا یا نو پظرافت د ده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او اشعاری اروی او س ډیر ځلو لیبو کالو دی او سره د وی په عمر ی بوډ دی خو ځو انی سر تکا او محلسیان ی په صحبت نشاط بیا موی پیچا لوکښ اشعار ارتجالا لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف د غه یوه قصه د ده یدی تحرانه کښی نقل کا په کتاب لد ظرافت هم خالی نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او د داوبن

څوک وینی یارانو دا داوبن او سوی مقصد سوه
یو سوی داوبن اشنا سو
یاری بری کولد یو له بلی یا را بند سوه
اوبن وویل چه سوی
بی تامی بنادی نشته ښیدا او ویښ می پیابند سوه
یو تول عمری صحبت کا
ښیدی ببلیتون نکا یو له بلی مرکد سوه
سوی و داوبن یکور کی
مقصد بوی شروع کره هر سهار تو بد عزمد سوه
سوی تل سلمید داوبن و
غلوی سوه سی تینګه په هر یری پیند برمد سوه
اوبن هم عزت د سوی کا
دیار د زړه د یاره بد مقبولد نه یلمد سوه
یو وویښ سوی ییلمستیا کره
خپلوان ی را خبر که له د سوی تولد سلمید سوه

خورا دیره خوښ سوه
بیحده ی همرا سو
خورا خوښ مقصد سوه
ای زما یاره نیکخوی
خورا خوښ مقصد سوه
د سوی سری الفت کا
خورا خوښ مقصد سوه
ژوندون ی پسرور کی
خورا خوښ مقصد سوه
دوستی کی د یر سپهوښ
خورا خوښ مقصد سوه
ساتی د ابروی کا
خورا خوښ مقصد سوه
د اوبن د یاری دا کم
خورا خوښ مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبن راځي دسوي کور ته | یوغاري ولید پور ته
واتنګ پرهي ثنان وېچي مدځاي يوه ګونږه سوه | څوراخوږه وقصد سوه
راوړي ی څواره وه | یوڅره ده لبز وابند وه
واتعولد پري راوړلد داوبن يوه ګولد سوه | څوراخوږه وقصد سوه
اوبن وربږي ولاړي کورته | څخلدي سو پورته
سرپا نوی ځای مددرلودی نو لدشرمنده سوه | څوراخوږه قصد سوه
سوپا نوبجعیت کا | پاسوی ملامت کا
ول شاو داوبن څدی په دوستی سره توده سوه | څوراخوږه وقصد سوه
په بسوي اشنا داوبن سی | بايد په لبز پيهوبن سی
داوبن دپاره بنايي په پيدا يو ماتمد سوه | څوراخوږه قصد سود
هرڅوک په یاراني کا | په پیل کا پیلځاني کا
هرچا لدنا سبد اشنايي او طريقه سوه | څوراخوږه وقصد سوه
په څوک مناسب کار کا | عبرت لدی ګفتار کا
لد چل تغره سمد د هرچا پیند راوړه دهوه | څوراخوږه وقصد سوه

ه ه ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر درستم دوران سپه سالار عالی تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر
محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او
بابری زی ناصر دی چه پلاری او سیدی پد د پلد کښی چه دوازیخوا پسر لوځای
دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی تر حلدک
ی حکومت کا نو بابری زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابدالخان د عادل خان توخی سره په هغه وخت له بیگلربیگی سره د قندهار چه د
صفوی پادشاه لخوا د جنگونه وکړل او ندی پرینبو چه پر کلات حکومت وکا
سیدالخان په دغه ای پلار زوی و لیسخاوت او شجاعت زبده د روزگار سو
او هغه وخت چه حاجی میرخان علیین مکان پقندهار کښی گرگین خان بیگلربیگی
دوازده سیدال خان ناصر د پښتو د لښکرو سپه سالار واو د د نو ستلی وه علومه
مروجه لکه فقه تفسیر و فصاحت صرف ونحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پر شونه
هکلی د صفوی لښکر د قندهار د خلقه انتقام تهد راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجی میرخان لخوا د پښتو سپه سالار وا او تو واره ی د صفوی لښکر چه تر هغه
تیره و دوزل پیدی لولو جنگو سیدالخان غالب او فاتح واو په دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وكا په حاجي ميرخان عليين مكان وفات سو نو سيدالخان عاليشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ي يرغل وكا د صفويانو جنګو پر لتو لو
سيدالنو غالب او فاتح سو څوري اصفهان فتح كا او دښمنان ي مقهور د ك
نقل كا په سيدال خان ناصر په سغه وقت په په جنګو ي ګرفتاري هند ده
اوله حيص وبيص ي فراغ و اشعاري ويل او د عشق سند هماي كښلي اوس
په په مهما تو د امور په اصفهان كښ بحث دي د شعر ويلو فرصت ي نشته
او ورځ ي تيرېږي په هسي جنګو په رستم هم څني ډار كا د سيدال خان
له اشعارو څخه دغه بدله پېژاندګښ كا ځم په دا كتاب د ده له ذكر خالي
نوي او د دي خان عاليشان بذكر مزين وي

بدله د سيدال خان عالي مكان

يار ماله هسي ګرانسو + راتير ترهغو له ايمانسو

نورند ونيم پيترلو + جهان قبول راته جانانسو

دي زلفي د داوړه دي كړي   پرمخ د راخپري كړي

سري اشرفي د په تندي باندي سپرې كړي + ګرزي په باغ كښي ګلونو كښي نخري كړي

په ادر د وسوم ياره راته اور تانه بوستانسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنای مکا   شپه د ورځ به ژړیا نی ۵

څنګه د ستمګاره خوشحال ژړون برنځي کا + لنډی لري د ورځو د بانو عشق کارنه

پرهار می ګوره طلقه د دلبر د تیر نښان سو

مین پر لو یو غرو ځي   مرغوره په نیمو شپو ځي

وزی له وطن وطن پردیس دی پرځیولوځي + فریاد و ناری دکا بیا ورپسې په غلبلو ځي

وصال ی نصیب نسو ګوره زړه ډک په ارمان سو

ناری وهم عالمه   دشپې تر سحره ۳

ناتوان و بلیتون یم یوګړی نلرم دمه + بیتابه نفس نیژری راځه زما د زړه بله

نظر پر ما غریب که چه تا خون می تاپیځا نسو

شبنم پر ګلو ښکاري   زما اښکی د ارت د اری

خوناب ځي ستا غمه زما په مخکي لاری لاری + تمام شپه لمر نیژه پېژ د اپناری نارکه

ښکاره سوه چه مجنون یم لیونتوب می ادس بیانسو

بوستان ښکلی ژبیادی   رنګین په اونګو زما د که

د زړه پر ابر ګلګون دی چه بلبل بتماشا دی + چمبنه تی زړه وښاد دی قدوای تیډاد

ښکلی ښلبتون یم زه سیدال امه بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

در بیمه نخز اند په بیان د بنځو په شعرونی ویلی دی

ذکر د عصمت پناه نازو توخی هسی نقل کا په نازو د سلطان ملخی توخی لوروه

چه تولدی په سنه ۱۰۶۱ هجری هغه ځای ترنزدی وچه تازی نومیږی سلطان ملخی

په هغه وقت د غزنی ترحلقه د اقوامو مشر او په استقلال ی حکومت کامعارض

او ساری ی نه ولود او نازو په کوچنی والی له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علما و نځه لوست

وکا او میره ښځه، او تیزه ده په نارینه ی میرانی او شجاعت او سخاوت تدبیر ان و

روایت دی له لقدر او یا نو په سلطان ملخی وسوورغره ته نزدی په جنګ کښی وه

او حاجی عادل په د نازو ورور و دیلار یا نتقام جنګ ترولاړ کلا او کوری نازو

تر میرینو او په هغه وقت نازو تور ه پیلا کړه او د جنګ لیوتو انا نو سره ی

کوراو کلا له تاراک د د ښمنا نو وساتل ما ته ضیل پلار حکایت کا په نازو انا

په میلمستیا او غریبانو مسافرانو په باالله معروفه ده او هر وقت به په پدژمی بدد

مسافرانو قافلی راغلی د نازو پر کلا ی اول په سوه سوو میلمانه بدی روژ ل

اود وی تری د و دی ورکوله په چاچه بدکالی نه درلود لباس ی ورکا وه

او د سخاوت نوم ی له ځیبر ترکوسانه خپور سو نازو پچبالد د بنا لم خان

باوتنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه د کرم خان زوی واو د هوتکو بالم خیل چه سن ورځ پادشاهی د قندهار او
اصفهان د دوی ده لدی شجرهٔ طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشری
حاجی میرخان او نور عبدالعزیز خان او یحیی خان او عبدالقادر خان د ...
سپی روایت کا محمد کاتب الحروف لښکتیل پلاره چه نازو انا عابده صالحه ښځه وه او خپلو
زامنو ته ئی بتول عمر په او د اسد شیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
ته له سوخه بی ولیده چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بنده تربیت
کړه چه لوی سړی لوی کارونه به وکا او زیارت د بیت الله نحات مشرف کا او له مسل
مه بی پیدا سی پادشاهان چه دین بربادون کا نو حاجی میرخان په وزیر بیدی مورک
پدیانت او عبادت سره لوی ... او دین فرایض ی بتول پر اوسم کال ور ورسنوول
او هر کله به ی ده ته نصیحت کا چه زوید د شیخ بیټنی نیکه قدس الله سره لقول ستا پیچ
بښ دی لوی کارونه نو چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کره تر
خدای پیدا کړی ای د دی د پاره چه لوی کارونه ترسره کړی او خلق الله په خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ماته دغو یو کارو د کولو وصیت وکا زه بابد هسی کارونه وکړم چه په
سنه ۱۱۲۰ الهجری ی توسم د ظالمانو له ظلم ... نوره نوی مسجد د شکر وکړه او وم

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د اسخه کار و چه ماته مو سپارلی وا او وصیت ئې کړی و د الخوښتا د عبادو او بنده ګانو خدمت وچه ماتر سره کا زما پلار رسی وویل چه نارزو اما علاوه پر سخاوت او شجاعت او عبادت سی ارتیند وو چه د خدای تعالی ځه . پینا حاجات ئې ډیر اشعار ویل او یو دیوان ئې درلود چه د دوزره ښیتو نه یکښې ده او بیلتری ئې سند لکات ادا کړی او داسی ئې ویلی وچه نارینه ئې هم فنی ویلای او د غه رباعی چه دنارو اماده ماند خپله پلار اروید لی وه الحق په سند رباعی ده

رباعی

سحر ګډوه د نرګس لیمه لانده | ښاځکی ښاځکی ئې لستر ګو څڅیده
ماویل څه دی کښلی ګلدولی ژاړی | ده وویل ژوندی می دی یوه خوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګوهر د درشهوار عصمت حلیمه حافظه . حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان خټک لورده چه د عبدالله درخان خټک سره واده شوی کیده زما پلار رسی روایت کا چه زه ښو ته د لاهم په هغه وخت دا پینځه ژوندی وه او د خپل پلار په ژوندی رواج علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده شوه او هغه پلار هم عبدالقادر خان په لاس ئې بیعت دکا په هغه هم د شیخ د وران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه د روایت کا چه حلیمه بي بي فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده د عصمت ناسته ده میړه ی ونه کړی او د خالق عبادت کا او د خپل د رور عبد القادر خان پکور کښې لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ی هم پیاد دی زما پلار ووېل چه حلیمه بي بي په پښتو ښه اشعار هم وایي او پخپل عصر سرامد اقران ده او موزونان د پښتو ی اشعار خوښوی د تصوف او طریقت کتبی ی ټول لوستلي دي او هسې وایي چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت امام رباني قدس سره حل کوی د حلیمې په اشعارو کښې مجازی عشق بزبکاری بلکه ټول اشعار وه ئې د حقیقت پر لار ردی او د محبوب حقیقي صفت کا د غه یوه بله دی زما پلار ما ته ووېل په ښځانو کښې د اخلوم رحمة الله علیها

غزل

د اشنای لفکر خوښه هسې شان شوم | پیغو هیب م چه ممتاز که نور جهان شوم
پچې کړمه ستا پخپله سر فرازه | تنا خواند پیځو رنگه د ریحان شوم
په مجازی دایا ز ولاړې لز ره مه | سر بلند د تر محمود غزنوی سلطان شوم
و هر چا وته په ګوهر م وا ره دی دی | د جمال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزره ندرا بهر شو | پر خلیل د پر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی د غماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیاره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته داعصمت پناه او عارفه د الله داد شیخ الله داد لور وه په قوم مومزی چه په اشنغر کښی کورنی او پلار ئیکه دیمن زیو مرشدان وه هسی وا یی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ امام الدین خلیل غوریا خیل پخپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وا و لوری نیکبخته چه په حقیقت هم نیکبخته عارفه ښځه وه علوم دینی ی ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر که په ۹۵۱ سنه هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدم قدس الله سره راغله چه د خواجه محمد زاهد خلیل متنی زی زوی وا او عارفه د خدای وه په ۹۵۶ سنه له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی بنی پیدا سوا او دا شیخ معرفت د خدای شهرت وکا چه په هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کا بنی چه بی بی نیکبخته چه د خدای عارفه او راجعه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزماني ده يو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او پدی کتاب ی ښی نصیحتونه په شعر ویلی دی، په فقرا او عباد الله ته مفید دی دا کتاب په ۹۶۹ سنه هجری تمام سوی دی او زما پلاری نسخه لیدلی وه په ښو کښی ښه وخت چه دی تللی و لیغر د ښه ځای د غه شعرونه له ښه کتاب زما د پلار پیاده وه چه ما د لته ځنی نقل کړل چه کتاب می پیدا کړ د عارفه دوران رنګین وی

مثنوی په نصیحت کښی

پرزړه بنا دشي ای مومن | بظاهر په باطن سپین
ظاهر زهد په اخلاص کړه | پرزړه تینګ شه له یقین
شکر صبر پرهر حال کړه | خودنمای مشه خودبین
بښه و روځ بد پیژ پلا ی ی | که خبر شی له سجین
سجین ځای د خودنمای | د بی نماز او د بی دین
له ښو ځای امان راکی | یا الله العالمین

بل نصیحت ولیها ایضاً

د ښه دای حق ته غاړه کښیږده | نوری لوری دنیا پریږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتی له هرچا ده | پا اخلاص کی څښتن لیږ ده
څو قوت لری پیچا نکی | سر د یار پر رضا کښیږده
ځان له به خو ید تر غوږه | زړه په ذکر د یار بلیږده
کل دنیا بد دښمن شی | او صو لیږی څښتن ویږده
بتول غواړی حسابونه | کړه د اومنی کړه د میږده
دنیا ترک چه کړه یوه ی | دلقا پر لوری پیجی یږده

ولها ایضاً رحمها الله

پطلب ی و دریږه | بخدمت ی هوسیږه
بجمله بدو نفرت کړه | و نیکی ته ولاړ یږه
په نیکی کښی اخلاص کړه | بدی مکړه و پو هیږه
پر گناه له واره ستړگه | د باران په ډود وریږه
چه یا رب العالمینه | گناه را نتیریږه
خدای بر رحم یتیا وکا | بیزار یو ته ژړیږه
بی پروا و خدا ښتیز مشد | له غضب و ویریږه
هر غد فعل چه ی حق دی | پطلب ی و بنوریږه

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د پیرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لور ده چه له کوچنیوالی ی
پحرم کی د عصمت او عفت لوست وکا پیلد سخه چه قرآن کریم ی
ولوست د احکامو اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کرل استاد علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو تد حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب
ډیره هوښیاره او فهیمه نو د امورو عالمه منجده ده او د پادشاه مجاهد
شاه حسین پا امورو کی تدبیر کا او هرکله پرای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی پیجر و عقل کا او لفاعی ی اوری دا د مشهوار د صدق عفت
سند شعرو ن هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د دواوین د
شعرا هرکله لولی او لمضامین شیرینی کلام شیرین کا عمر لیعبادت
خدای او تلاوت د قرآن شریف تیروی او مخدراتو د حرم د پادشاه
تد درس او کبیل او لوستل و رښیی نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قندهار تد راورسید نو د پادشاه خاندان عالیشان لوی غم

بکلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و مخزرالتو د هرم سانډی او د علیلی کابی بی زینب په واقعه دورور د وفات واوریدله ډیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تیلی زیره او هسی و بیرنده ی پویرد خپل ورور مرحوم دو یله په زړه ی د للّه نقل کوم خدای تعالی د مقتول تا ندان عالیشان د پادشاه ظل الله ترو ندی دلری او خوبښ

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بڼ غ سو په ورور تیر له دنیا سو نا — قندهار واره پیژړا سو نا

زړه می پوپیر کی مبتلا سو نا — په شاه محمود لما جلا سو نا

دا رون بجهان راند تورتم دنیا + زړه د بلیتون بیتیغ کرم دینا

هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیا پهی تاج موبر هم دینا

په شاه محمود تیر له دنیا سو نا — قندهار واره پیژړا سو نا

خوان و مړه د توری تخنگ ونا + ولاړ د کامم بنام وننگ ونا

دښمن له ده پویو رنگ ونا + پر میدان شیر و پلنگ ونا

افسوس په مرگ دده پېژوا سو نا — قندهار واره پیژړا سو نا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودٔ ندیوازی خور ژړی + پر مرګ د پتول ګلی کور ژړی
خپلوان لا څه پاچا د ورور ژړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د پتول پوا ویلا سونا   قندهار واړه پرې پا سونا

اصفهان پاتهٔ تاج لښکر عالمٔ + چه شاه محمود سوښ پګور عالمٔ
د پښتون لمر سو تیاره تور عالمٔ + را لته دښمن بلا پیغور عالمٔ

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واړه پرې پا سونا

لښکر سو خپور پښتون ولاړ دی اریان + پنځا و رو ځای کا شاه محمود عالیشان
پاتهٔ سو تخت و تاج د پتول اصفهان + زړه ی راسو پر سو کا خوښی دښمان

وایی پښتون اوس بی پاچا سونا   قندهار واړه پرې پا سونا

اسمانٔ بیا د څه ستم کا څرګند + د شلا ده تاجه د پښتون د پیوند
دښمن د بیا زموږ پو پیر کا خورسند + چه شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پر کور مو ویر شور و غوغا سونا   قندهار واړه پرې پا سونا

هو تکو ژړی شاه محمود څه سونا + پښتو ستا سی لوی سپاه څه سونا
د اصفهانٔ تر فراه څه سونا + پاچا چه وحشمت پیاده څه سونا

د پښتو پر تیم فنا سونا   قندهار واړه پرې پا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود خوان دی ولی ولاړی لما + لیخت و تاج ته یرغه سوی جلا
اصفهان ولی پاتر سونا لتا + سردراپورته کړه په ځمکی اعدا

دښمن ولاړه باشاه طوا سونا قندهار واړه پښړا سونا

اور هم ناری دغم په کړین فریاد + پښتون پهرگ د شاه محمود سو برباد
زړون په تل ماو باد من سونا بناد + د ساندو بغ دی په داو ړمینی باد

ماتم زده پیر و برنا سونا قندهار واړه پښړا سونا

و روز مقر د تامولا کی جنت + در دکی تا ته پسله مرگ راحت
روح دوه سباد پلوی ورځ د قیامت + یخ دوه رون د خدای پهمهر ورحمت

دخالق رحم تل پیرا سونا قندهار واړه پښړا سونا

ذکر د شاعره برگزیده زرغونه زرغونه دملا دین محمد کاکړ لورده په پنجوای
کښی اوسیده داو پیلار ی وکا تحصیل دعلوموا و د فصاحت الکلامی زده کړل
او د فضیا و اشعاری و تل زرغونه په حباله د سعد الدین خان نورزی وه په نورپالی
زامنی ی هدلود او لیتول د علم و هنر خاوندان و ماته هی نقل وکا زما پلار په زرغونی
د شیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان ټول په پښتو شعر نظم کا او نوم
ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو چه دا کتاب ی په ۹۰۳ سنه هجری قدسی پا بیدو ساده او نتول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه ی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی لخوا اشعار او غزلونه هم و ویل او پر مره د فصحای شهرت و کاهی چه موزونانو د روزگار به ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کاوه گلونه د پند او نصیحت به ی لټول هسی و ایی چه زرغونه کی لداره ښځه د د خطای نورا ښند وا و کاتبانو به ی له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار هسی و ویل چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید چه خیل اشعاری په خپل بند خط هسی کښلی و چه ملګری ی خط ته عاجزی کا او د غه حکایت له هغه کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و په زړه ی ټینګ اند کښلی کا ب م

حکایت له بوستان د پښتو

اوریدلی می قصه ده — چه لشا نقو هم خوږه ده

دا اختر یو رخ سحار — بایزید چه د رویداب

له حمام را وتلی — یکوټه کښی تیر میدلی

ایری خاوری یا لباس م — را چیه کړلی ناپام

هغه او سری سو ګکمه — پا ییرو بیخا ورو خپر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید پشکر کښېنو سو | د خپل ځ په پاکید و سو
چه زه وړ پسېم د بل اور | چه پاور کی سهم نسکور
لدا پیرو به څه بدو رم | یا به لبن شکوه کوم
هوپوه بانو ځان ایری کړ | له لوینی ځان پریکړ
څوک چه ځان ته گوری تل | خدا یته نسی کړای کتل
دوی تل پگفتار نده | لوخبره پکار نده

تواضع به سر لوړ کا
تکبر به تل خوړ کا

ذکر د عفت هیراه رالبعه حال د دی شاعره ماته ندی معلوم سوی
خو لبن څه چه ښکاره ده منځه هسی ده چه دا شاعره د قندهار ده او په دوران
د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا هسی وایی چه اشعاری دیره دیوان ی
درلود د غزلیو ه چیله رباعی ماته صدیق او رفیق محمد طاهر بجریانی وویله
چه زه ی د لته پنځر اند را نقل کوم

رباعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی ملی وتد راستون که | یا ورد غم ی سوی ایرون کا
دوزخ ی روغ کا پر مخ د مخکی | لوم ی د بغد د لند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف
حقیر فقیر محمد هوتک ـ مولف د دی کتاب

هسې یی محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یعقوم هوتک په زموږ د کهول
صلحا مرغدوه چه زما نیکه قادر خان لیهغه ځای راغی سیوری ته راوسته
وسیدی بیا لږ مدت پس تا شاد د نصیب او قسمت راغی د قندهار پخوا کښو
لیکلی د کوکران استوګند لوله او پیشه د زراعت هم د رښان د پیر معری
ویس د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سوا او په سغه کې چه کوکران
لوییږی جنوب سو زما پلار چه داود خان نومیږی پیدا سو ۱۰۲۹ هجری په عند لوکران
زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی او په څلور عمر په موزوناتو

او فصحاو علماو د نامه نهاوند واه پر عمری قندهار تللی او دکسی خزان او ب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ډېر او بېسوده او لوړ ځایونه ی لیدلی و بعد وفات حید خان علیین مکان
حاجي میرخان یقیناً بار کښې دگرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په دغو
جګړو کې ملګری وو سره ځکه نو له قدیمه زما معرفت له ی خاندان ډېر دی
او اخلاص ی لرم پزړه پسله بیا له ۱۱۲۲ سنه هجري په رصفوی پادشاه لښکری پر قندهار
راغلی نو د جنت مکان حاجي میرخان لخوا زما پلار د ولایت او لفراه او سیستان
ملک ی او لوړ ځایونه پیتانه د حاجي میرخان مدد ته راوغوښتل او له سنده
پښتو سره ی مرکه وکړه او ډېر پیتانه د لوزونو او بارګزو او اسحق زوی لښکری
کړل د ځان او پر خسرو خان ی یرغل وکا او په دغو جنګو زما پلار د حاجي میرخان
جنت مکان لخوا سپه سالار و پسله وفات د حاجي میرخان مرحوم مغفور
زما پلار په سنه ۱۱۳۶ هجري وفات سو او یکو کرات د خپل پلار سره شیخ سو
د عند مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ی شعرونه هم ویل چه
دلته تیمناً د ده دوه رباعی راوړم او دا رباعی په صنعت د تجنیس بې نظیر
دی او په فصاحت هم مثل نلری

رباعی

چه د جانان پزړه کی اور د مینې بل سي | چه اور د بلی لمبی له ی حال ی بل سي
ور د مینې کله مړی د زړه لامینې | د اور بل بیند که نل د زړه تیل سي

رباعی

رباعي ولد ایضاً رحمه الله تعالی

کډې وینې تل څاڅي له زړه وتخه ‌ ‌ ‌ څوک چه وینې تاله څو انو یا وړه وتخه
دردې له زړه کډه وینې وینې څاڅي ‌ ‌ ‌ چه کړو د غم لویدلي ښاله کړه وتخه

اوس چه دی لږ حال د پلار او نیکه د کیبنې تفصیل حال هم کاږم او د خپل زامنې
لیدونکي بیخبره هم زما راتګ دی نابودی دنیا ته یعني تولد می واقع سوی و په
۱۴ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکوکران کښې او سن ته د تمیز ورسیدم نوی
پلار درس راته شروع کا او ترا تلمیم کمال محمد د عمری ولوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د قند هار دربار ته ورته او سمد به نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام مباهی سم او هر کله په احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سرلبند سیم عمر می تیر سوی په لوستلو او کښلو د کتابو له مختو د جهان بلد شهره ملک
او وزیرچه می هم خوبنی لکه بیلیدی اشغالو چه پل شه پړی اوقات تو د عمر چه می تیر کړل
هیڅ کتابونه می وکښل چه په یو له د غو تخه د غه خزانه ده او نور دادی یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي دي په بيان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت بالدي او بل
کتاب مي هم د علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب مي کښلي دي په بيان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب نوم دي په
سنه ۱۱۳۹ هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مد ظله څخه تر پېښي کا
سل طلاوي مي ماته صله کا او هر کله د اسي مراحم د پادشاه د دي فقير غريب بيچ
د پېر دي او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دي فقير د مرحمت نظر کا خاص بيا
ها درخان عاليشان چه من د رخ بيغند هر د غربا و پر سر ظل د رحمت دي خالق
دي عمر د پېر کا ما لا د يو ديوان د اشعارو هم سته چه په دي وقت کي مرتب او مدون
شوی دی او غزلونه او قصائد او رباعيات ئي کله چه طبع قاصر ميل د شعر او د بنا
کا شعرونه کا بڼ هم او موزونات د روزگاري خو بنوي ځکه چه د طالبانو ستاينه
سبب نه دی او پوهان لري کار عار کا نو په خزانه کي مي خپل احوال وکیښل چه
د دي کتاب ويونکي ما ته دعا وکا او هر وقت مي په دعا ياد کا خپل يوه غزل
هم دلته د نمونې په طور کا بڼ هم چه په صفحه د روزگار ـ یادگار وي نور
اشعار مي په ديوان کښي ليدي شي شايقان د علم او شعري لديوان لولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقي پاڅه د سره ملو ډک یو جام را | تا الغم نا آرام یم آرام را
بیله میو د بنګار رندانو څه کم مې | پیر لي سو د خوبۍ بند پیغام را
دنیا پاتې ده بنا دي مو یو ګړۍ ده | یو ګړۍ مې خوښ کړه مې کړې انعام را
د بلبلیو پتاریکو کې مې نه پوهیږم سو | رنا لمر د جام د میو ظلام را
ناکامیو د دنیا مې کام را تریخ کا | چه مې خوږ کا کام تر څه دوما ناکام را
نه فقط ستنه مستي ستد رندي شد | اچه سم بد علي الدوام را

پاه بوی سو ... لب څخه انوډ کړ
محمد ته د اوره ډک یو بل جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه وقارئه ولمن له حق علینا والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو پوره په ورځ د جمعې ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجري پقلم ... محمد هوتک ... فارغ البال سو الحمد لله حمداً کثیرا

بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و شصت و پنج هجري نقل شده بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدستخط حقیر فقیر پر تقصیر
نور محمد نوروتی برای عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
مهردل خان قلمی گردیده   هر که خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنه کارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم نهانی در شهر کوئته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبد الاکبر قوم هوتکی قلمی کرده ۱۳۰۳ سنه هجری با ستعجال تمام قلمی شد

✦ ✦ ✦

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library